



Inhoudsopgave

Titelblad	blz 1.	Cursus 1980-1981 in beeld	blz 52.
Verantwoording	2.	De leerlingenvereniging Plus est en vous	56.
Voorwoord door C.A. Plomp	3.	Opheldring en Pandorra's doosje, een kleine selectie	57.
De geschiedenis van de school in vogelvlucht	4.	Slotwoord	62.
De directeuren	5.	Lijst van docenten 1921-1981	63.
Fotobeeld van het oude Zetten	6.	Advertentiepagina's	67-72.
Schoolgebouwen uit het verleden	7.		
Tien jaar rector door C.M.v.d. Berg	8.		
Enkele herinneringen uit het verleden van de driejarige H.B.S.	9.		
. Mensen, die ik gekend heb door H.v. Wely	10.		
. De Chr. H.B.S. te Zetten door N. Zeper	13.		
. Een stukje dorpsfolklore door D. Viergever	14.		
. Vijftig jaar geleden door D.v.d. Hamer	16.		
. Examen, 40 jaar geleden door F.Klaassen	18.		
Statiefoto van de schoolgemeenschap	20.		
Groepsfoto's uit de periode van de 'driejarige'	22.		
De vluchtheuvelkerk	27.		
Groepsfoto's uit de periode van de 'vijfjarige'	28.		
1971-1981, een overzicht door J.Lubbers	29.		
Tien jaar brugklaskamp door M.v. Rijsbergen	34.		
Het schoolgebouw aan de Mammoetstraat	35.		
De societeit	36.		
De bibliotheek door R.Kwadijk	37.		
Een laatste schooldag in 1977 door A.Post	40.		
Kampen en werkweken door M.Foeken	41.		
Het oudste experiment door C.M.v.d Berg	45.		
Vanwaar de naam Heldring College	46.		
Afscheid van directeur C.A. Suiker	49.		
De olifantenzagers gestraft, een drama, door V.de Groot	50.		

Het 60-jarig lustrum

Uitgave ter herinnering aan het feit, dat zestig jaar geleden een drie-jarige hogere burgerschool in Zetten werd gesticht, die later opgevolgd werd door een vijfjarige en nog later door de thans bestaande scholengemeenschap voor havo en vwo, bekend onder de naam : HET HELDRING COLLEGE

Motto

Life is what happens to you
while you're busy
making other plans

John Lennon
in 'Beautiful Boy', 1980

Verantwoording

Na de uitgave ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan stonden wij voor de opdracht danwel de keuze iets vergelijkbaars te maken voor het nu 60-jarig jubileum. Daarbij zou vooral de laatste tien jaar de nodige aandacht moeten krijgen en bij een vergelijkbare opzet zou het vorige boek gedeeltelijk moeten en kunnen vervallen. Wij hebben gemeend dat laatste niet te moeten doen, omdat wij veronderstelden, dat er vast nog heel wat te schrijven en te bekijken zou zijn uit de voorafgaande perioden, zodat een ander boek naast het reeds bestaande mogelijk zou moeten zijn. Hoe langer wij bezig waren, hoe meer wij wij door- kregen welke diepe dalen en vreugdevolle momenten onze voorgangers Jan Lubbers en Gerthe Sprey gekend moeten hebben. Uit de inhoudsopgave zal moeten blijken, dat wij getracht hebben het boek zo veel mogelijk chronologisch op te zetten, voorafgegaan door een meer algemeen gedeelte. Dat geldt dan zowel de foto's als de teksten. Het spreekt haast vanzelf, dat het deel van de drie-jarige H.B.S. tot stand is gekomen door de grote ijver van Coby de Hartog te Zetten, die stad en land heeft afgebeld voor een bijdrage, terwijl zijzelf de meeste foto's uit die tijd kon leveren. Andere bijdragen en foto's komen vaak uit het schoolarchief, dat wij hebben doorgepluisd. Anderen meenden speciaal voor dit boek iets te moeten doen of deden dat op ons verzoek, waarbij eens temeer bleek, dat de factor tijd een steeds grotere rol ging spelen. De uiterste datum bleek een rekbaar begrip. Wij hopen dat voor de ouderen dit boek zowel een aangename herinnering en ook herbeleving met het verleden mag zijn, maar ook de interesse opwekt voor dat wat er nu van 'hun' school geworden is. Voor de leerlingen van nu is een stukje geschiedenis

over de school wellicht een openbaring. De school bestond al, toen hun ouders nog niet of net geboren waren en ook het schoolgebouw en de naam van de school zijn niet altijd en eeuwig het Helderling College en de Mammoethstraat geweest. Tot slot willen wij een ieder, die heeft meegewerkt, bewust of onbewust, gewild of ongewild, hartelijk bedanken.

Theo Wiggelman
technisch onderwijs
assistent scheikunde

Maarten Foeken
leraar biologie

Voorwoord

Zestig jaar geleden is de school gesticht, die nu bekend staat onder de naam "Heldring College". Anno 1981 zijn wij de stichters van toen erg dankbaar voor hun moedig besluit in Zetten een school voor 22 leerlingen op te richten.

De school heeft zijn levensvatbaarheid bewezen. In het verleden is nogal eens een Zettense school noodgedwongen "geëxporteerd"; de eens als 3-jarige HBS geboren school is voor Zetten en omgeving gelukkig behouden gebleven. Ondertussen is de scholengemeenschap uitgegroeid tot 700 leerlingen.

Onze kinderen gaan dagelijks naar deze school en voelen zich daar thuis. Eigenlijk zijn wij - ouders - een beetje trots op het Heldring College, omdat de school in menig opzicht vóórligt op onderwijsontwikkelingen elders in ons land. Om maar één voorbeeld te noemen: het aantal scholen met een 3-jarige brugperiode in Nederland kun je op de vingers van één hand tellen - het Heldring College is er één van.

Dat juist het Heldring College deze lange brugperiode heeft, is eigenlijk niet zo vreemd. Het heeft alles te maken met wat eens de grote pionier Heldring bewoog om zich met hart en ziel in te zetten voor jonge mensen, die dreigden het kind van de rekening te worden. Wat hem en degenen, die na hem het pionierswerk voortgezet hebben, steeds voor ogen gestaan heeft, is het Evangelie, dat zegt dat juist kinderen in een kwetsbare leeftijd met liefde en zorg omringd moeten worden.

De manier, waarop docenten en leerlingen binnen het Heldring College met elkaar omgaan, hoe men oog heeft voor de mens in het kind, het zijn er tekenen van, dat de geest van Heldring nog rondwaart. Het gaat om

"mensen onderweg", die voor vol worden aangezien en die in het zoeken naar hun weg naar de volwassen wereld een serieus oor vinden.

De school staat hierbij midden in de samenleving. De maatschappelijke problemen worden niet buiten de deuren gehouden, maar zijn in de lessen onderwerp van gesprek.

De school staat in het volle leven, geeft kinderen ruimte voor eigen ontwikkeling en naar andere scholen toe heeft het Heldring College een voortrekkersfunctie. Is het zo verwonderlijk, als zo'n school de naam draagt van iemand, die alles gedaan heeft om jonge mensen te helpen en bij wie het voortrekken in het bloed zat?

In 1981 kijken wij dankbaar terug naar het verleden en tevens met een hoopvolle blik vooruit.

Wij - ouders - zeggen: Moge het Heldring College nog lang bestaan!

Laten we zó het jubileum vieren!



C.A. Plomp
voorzitter

Vereniging Het Heldring College

De geschiedenis van onze school in vogelvlucht

Hoe is het allemaal zo gekomen ? Vraag het de ouderen en zij bombarderen je met allerlei namen en jaartallen, onderbreken zichzelf, de herinneringen komen weer boven en de verhalen beginnen, spannend, dat wel, maar je raakt gauw de draad van de historie kwijt. Dat is niet zo erg, integendeel, het is boeiend, althans voor mij wel, maar voor een overzichtelijk verhaal niet altijd even handig. Toch ga ik me daaraan wagen al zullen ouderen soms de vinger op moeten steken en opmerken, dat ik hier of daar niet correct of op zijn minst onvolledig ben. Ik hoop, dat het niet te vaak nodig zal zijn. Vóór 1921 is er twee maal een gymnasium in Zetten gehuisvest. Het eerste verhuisde naar Arnhem en het tweede jaren later in 1919 naar Zeist. Scholen verhuizen was in die tijd heel gewoon, we komen dat in de geschiedenis van onze school nog een keer tegen. Het tweede had het onderkomen in het z.g. Witte Huis aan de Stationstraat te Zetten. Ga maar gauw kijken voordat het wordt afgebroken. In Zetten waren ook de bekende Heldring Stichtingen, die een aantal verenigingen onder zich had. Eentje, die steeds weer terugkeert in de verhalen is de vereniging de Christelijke Normaalschool, die zowel te maken had met de Christelijke Normaalschool als met de driejarige en later vijfjarige H.B.S. Wellicht waren er nog meer. In elk geval leidde die Normaalschool onderwijzers op, die geen enkele vooropleiding hadden genoten, of dat althans niet behoefden. Later kwam dan de driejarige H.B.S. erbij, die kon en ging fungeren als de vereiste vooropleiding voor de onderwijzersopleiding. Dat gebeurde dus nu zestig jaar geleden. De Normaalschool verhuisde naar Nijmegen en is nu bekend als de Klokkenberg. Dat gebeurde in 1957. Tevens werd toen de driejarige omgevormd tot de vijfjarige H.B.S. Dat lijkt zo allemaal zonder slag of stoot gegaan te zijn, maar er is heel wat water door de Rijn gegaan, voor het zo ver was, maar in 1958 was het dan zover. De naam Heldring College duikt pas op, als wettelijk verplicht wordt, dat een school een naam heeft. We schrijven dan intussen 1964. Deze school bevindt zich nog onder de hoede van de al eerder genoemde vereniging. Dan gebeuren een aantal dingen heel snel en heel verwarrend. Bij de invoering van de Mammoethwet in 1968 wordt de eerste klas ineens atheneum genoemd. Dat schuift langzaam op en het

aantal H.B.S.'ers neemt langzaam af. De z.g. bezemklas verlaat in 1973 het Heldring College, waar zich wonder boven wonder reeds een Havo-school sinds 1971 had gevestigd. De eerste pogingen om zo'n soort school te krijgen waren er op gericht een bovenbouw Havo te stichten, maar er kwam toestemming om met een complete Havo te beginnen, dus zaten de eerste klassers in 1971-1972 niet meer op het atheneum, maar in de brugklas van de scholengemeenschap voor Havo/vwo terwijl ook nog het een en ander aan H.B.S.'ers rondliep, terwijl verder de school bevolkt werd door leraren, die natuurlijk direct in de gaten hadden wie welk soort onderwijs kwam volgen (....).

Een ander opvallend verschijnsel deed zich nog voor in de onderbouw en daarvan leest men elders in dit boek een bijdrage van de rector, n.l. het bijeenvoegen van havo en vwo leerlingen in de eerste drie leerjaren. Later werden ook beide vwo afdelingen samengevoegd tot het z.g. ongedeelde vwo en bestaan er plannen om het aantal vakken en leerjaren in het havo uit te breiden om daarna havo en vwo samen te voegen tot wie weet voor velen de oude vertrouwde H.B.S. Wie het weet mag het zeggen, veel rust is er daardoor niet. In 1971 werden de statuten van het Heldring College goedgekeurd. Op zich misschien niet zo interessant, ware het niet dat daarmee de band met de vereniging de Christelijke Normaalschool definitief werd verbroken en het Heldring College een vereniging werd, met een bestuur van ouders, in elk geval een bestuursvorm kreeg, die mijns inziens de voorkeur verdient boven een stichting. De foto's trachten een stukje geschiedenis te tonen. Voor de een heel bekend, voor de ander roept het verbazing op. Wandel nog eens door Zetten voor het te laat is en bekijk de restanten van een roemrijk verleden van zestig jaar middelbaar onderwijs in Zetten.

Maarten Foeken



Directeur 3-jarige H.B.S.
J.v. Wely 1921-1952



Directeur 3 en 5-jarige H.B.S.
A.A. van Bommel 1956-1963



Directeur 3-jarige H.B.S.
J.C.v. Dorssen 1953-1956

De bakermat van het Heldring college

Directeur Heldring College
C.A. Suiker 1963-1970



Het Witte Huis

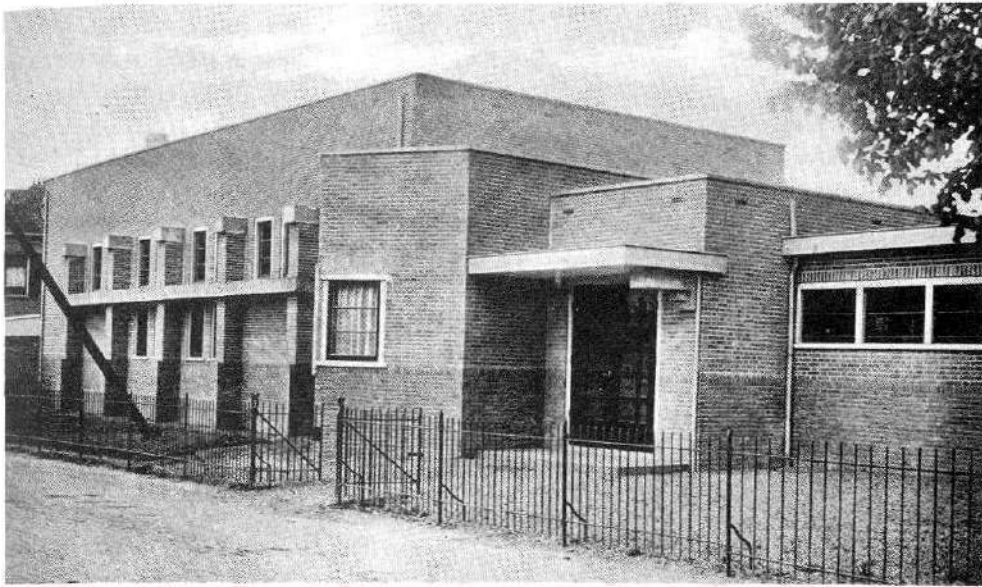
Rector Heldring College
C.M. v.d. Berg 1970 tot
heden



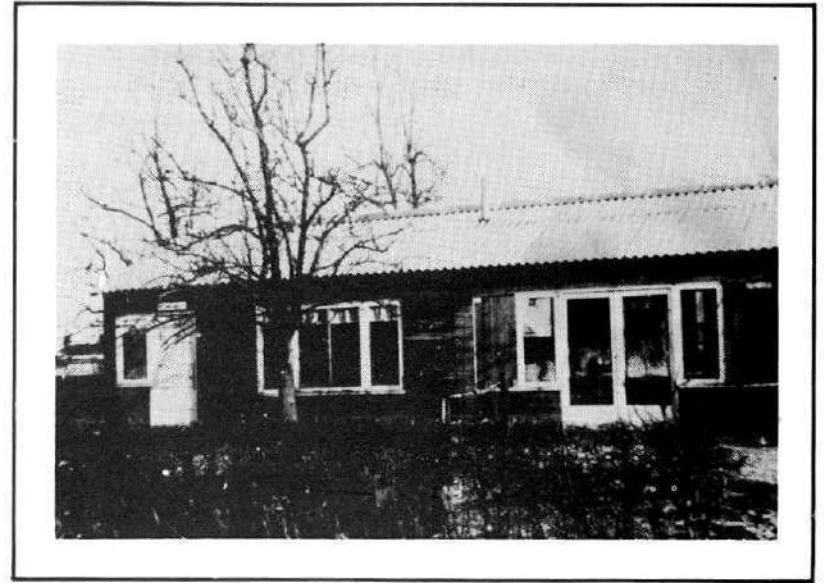


Enkele plekjes te Zetten en omgeving , toenertijd nog rustiek en rustig (?)





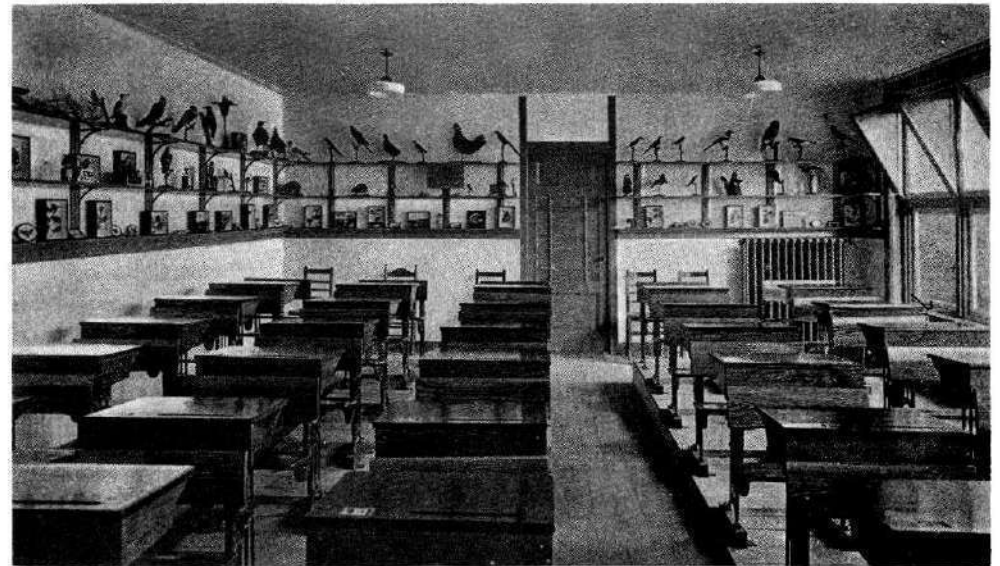
Zetten. Gymnastieklokaal



Een schoolgebouw, een bijgebouw en schoollokalen, daar gebeurt het allemaal.



Natuurkundelokaal van Normalschool en H.B.S. Zetten



Tien jaar rectoraat

Sinds 1971 is de school zichzelf gebleven, maar toch in vele opzichten van kleur en vorm veranderd. Het oude Heldring ideaal - DE GEEST - bleef bestaan, vaak onzichtbaar, maar meestal wel invoelbaar.

De vorm veranderde, het getal der leerlingen groeide, nu ongeveer 700, toen in 1971 ca 400. In het spoor van deze groei nam ook het personeelbestand toe tot nu 50 docenten. 3 amanuenses, 2 conciërges, 1 schoolbediende en 8 schoonmaaksters. Maar nieuwkomers waren er niet alleen, ook vertrouwde gezichten verdwenen de meesten, doordat zij een andere werkkring vonden. Slechts drie medewerkers bereikten in deze perioden de pensioengerechtigde leeftijd. Te weten: Mevrouw Meyerinck, lerares wis en natuurkunde, de heer Krul leraar frans en in juni 1980 werd afscheid genomen van de heer van Lienden, die de school lange tijd als administrateur gediend heeft.

Afscheid werd ook genomen van tientallen geslaagde eindexamenkandidaten. Eerst nog van de H.B.S., daarna van de Havo en tot slot ook van het atheneum. Nu verlaten per jaar ongeveer 120 leerlingen de school met een diploma op zak en ziet het er naar uit, dat het in de toekomst een nog grotere stroom zal worden. Elk jaar zie ik ze gaan, een toespraak, goed kijken of alles op het diploma wel juist is opgeschreven, een slag met de hamer en weer is een groep leerlingen aan de reunisten toegevoegd. Velen zie je nooit terug, maar anderen kunnen de band met de school maar moeilijk loslaten.

Ook het volume van de school nam toe, als twee kinderen verrezen achter de school de noodgebouwen I en II, waarin nu alweer lange tijd de vakken geschiedenis, aardrijkskunde, nederlands, godsdienst en maatschappijleer gegeven worden. Bij mooi weer worden de lessen vaak meer buiten als in de noodgebouwen gegeven, daarvan zijn de groene velden rond de gebouwen zeer geschikt.

De kleur van de patio veranderde ook. Leerlingen en soms nog meer leraren werkten eendrachtig aan een ontginning van de tegelvlakte, die de patio eens was.

Nu is het een veel groener en soms kleurrijker geheel. Als teken van ons veranderd onderwijs en de kracht van het Heldring College verrees op de patio ook de bibliotheek. Breeduit staat hij daar en is ten dienste van allen, die in de school werkzaam zijn.

Maar ook in het verborgene veranderde de school. De kelder met zijn fietsenrekken is niet meer wat hij is geweest. De helft werd afgescheiden en omgebouwd tot leerlingensociëteit. Er is daar een verblijfsruimte voor leerlingen ontstaan, die er zijn mag. Zonder de leiding en werkkraft van de heer Janssen, leraar Duits en jarenlang mentor van de leerlingenvereniging zou dit niet gebeurd zijn.

In het onderwijs veranderde veel. De multipiele choice kwam op, in vele vakken. Expressievakken kunnen in het havo als examenvak gekozen worden. Overgangsnormen staan zwart op wit, evenals het toelatingsbeleid. Er is een schoolwerkplan in wording. De werkweken voor de gehele school worden elk jaar georganiseerd. Het economieonderwijs op het atheneum is veranderd. Andere onderwijsmethoden worden gebruikt bij natuurkunde, biologie en godsdienst. Men kan wel zeggen, haast bij ieder vak.

Vorm, kleur, omvang en levende inhoud wisselden, maar altijd bleef het karakter, -rommelig, vaak chaotisch, maar levendig, vriendelijk en zorgend voor het leven van elkaar en het onderwijs dat geboden en genoten wordt. Met grote belangstelling en nieuwsgierigheid ga ik de komende tien jaar tegemoet.

Drs. C.M.v.d.Berg, rector

Enkele herinneringen uit het periode van de driejarige H.B.S.

Geuren

Het spreekt wel vanzelf dat een jubileumboek als dit bol staat van herinneringen. Voor de meeste schrijvers echter geldt een zekere beperktheid. Want slechts enkele jaren waren zij getuigen van, of medespelers in het schoolgebeuren. Van zulk een beperktheid heeft schrijver dezes minder last. Als zoon van de eerste directeur, voorzien van een - nog steeds - ijzeren geheugen en toegerust met, voor een klein potje, zeer grote oren weet hij zich zaken te herinneren die wellicht niet van verstrekkende betekenis zijn, maar die toch voor menig geïnteresseerde medescholier de moeite van het vastleggen lonen. Daarbij komt dan nog dat door velen niet een geschiedkundig relaas maar een anecdote - détail de petit'histoire - gretiger wordt gelezen dan onze vermaarde damesbladen. Ik leg bij het opschrijven van herinneringen aan vier markante persoonlijkheden, niet de nadruk op het zichtbare, maar meer op het reukbare. U zult dit in het vervolg van dit verhaal hier en daar wel merken. Voorbeelden van deze geurenfobie?

Mijn moeder rook naar 4711, mijn vader naar sigaren, mijn grootmoeder naar kampferspiritus, de bibliotheek van de Normaalschool naar oude kranten, de verwarmingskelder naar zwavel. Nooit vergeet ik die geur van de schooltuin als Crum de vuilnisbelt aan het uitbranden was. Toen ik, na het verlaten van de school aan de Veldstraat mijn opleiding moest vervolgen aan een andere school - O, rampzalige jaren! - rook het Arnhemse schoolgebouw penetrant naar komijnnekaas, een geur die ik niet kan uitstaan.

U zult het een merkwaardige wending vinden als ik in dit verband allereerst iets schrijf over het godsdienstonderwijs.

De pijp

Godsdienstonderwijs op een middelbare school is - ook niet-ingewijden weten dat - een enigszins pijnlijke zaak. Immers, het publiek vertoont alle schakeringen, van zwarte-kousenkerk-kinderen tot de meest verlichte heidentjes. Het rapportcijfer voor „godsdienst" is een moeilijke zaak: het telt niet mee, maar je mag dat nooit zeggen. Met de orde in de klas is het lang niet altijd goed gesteld en tenslotte is een dominee zelden een goed leraar. Om achter de godsdienstige structuur van een nieuwe eerste klas te komen had mijn vader één keer aan de opgaven van het toelatingsexamen een lijst vragen toegevoegd onder de titel: bijbelkennis. Er werd bijvermeld dat

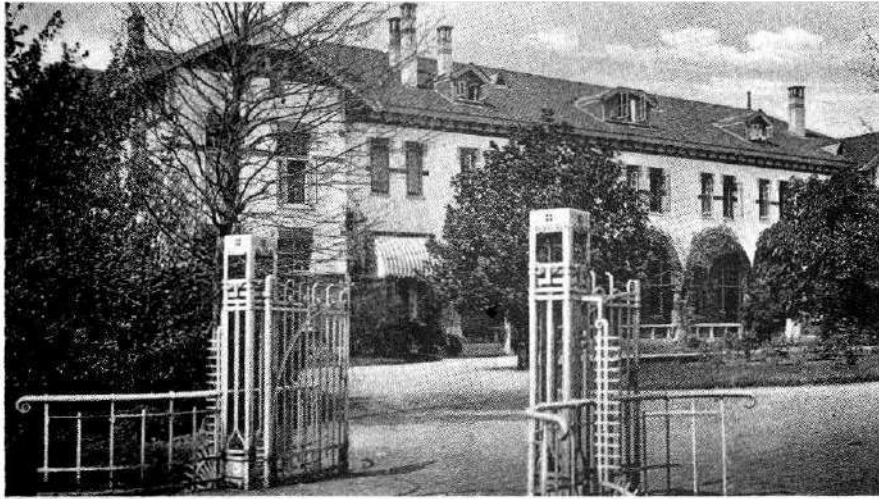
het niet om een cijfer ging. Vele kinderen beantwoordden de vragen feilloos, enkelen matig. Eén meisje wist het antwoord op maar één van de dertig vragen. Ze schreef: „Jesus is in Bethlehem geboren". Ik werd prompt op haar verliefd.

We hadden in dit vak les van ds. Coenraad, een gepromoveerd man, predikant in Beek en Ubbergen en een groot vriend van de Utrechtse theoloog Brouwer. Coenraad hield van zon en warmte. „Als ik geen christen was zou ik zoonanbidder zijn!" zei hij eens. In zijn lessen heerste de sfeer van de collegenzaal. Hij wandelde, ramen- of kaartenstok in de hand, tussen de rijen door en dikteerde. Zijn stof was bijna uitsluitend ontleend aan het Nieuwe Testament. De exegetische was voortreffelijk, de taal begrijpelijk, hij gaf geen huiswerk. Het waren fijne ontspannen lessen. Eén keer per kwartaal gaf hij een proefwerk. En dan kwam het hoogtepunt. Coenraad zat achter de kathedraal, geamuseerd lezend in de werkjes van de vorige les, en stak een pijp op! De geur van die pijp! Ieder weet dat roken in de les door een leraar een kwalijke zaak is. Er werd dan ook niet, of nauwelijks, gerookt in gangen, portalen en klaslokalen. Maar juist zo'n pijp maakte het lokaal tot iets heel anders. Nog ruik ik die rook, nog voel ik die sfeer, nog zie ik die nijvere schrijfhanden, bladzijden vullend met kinderlijke theologie. En nu het vervolg.

Vijftien jaar had Coenraad zijn lessen gegeven; ze leverden wellicht een welkome aanvulling van het schrale tractement. Maar een verandering in de hogere besturen maakte het wenselijk dat een ander deze bijverdienste ten deel zou vallen. Op de rechtzinnigheid of de orde in de klas kon geen aanmerking worden gemaakt. Dus: die pijp! Mijn vader werd benaderd door een moeder, vrouw-in-hoogheid-gezeten. Haar zoon rook, thuisgekomen, naar tabak! De veroorzaker van die verderflijke stank kon toch niet langer leraar blijven. Eruit met deze! Er is niets gebeurd. Coenraad is gebleven.

Het Haantje

Zoals uit het vorige blijkt was Zetten in die vooroorlogse jaren niet vrij van een zekere nepotisma. De machten waren vastgesteld, de competenties geregeld en de invloedssferen werden goed bewaakt. Als de president-directeur van de toenmalige Helderlinggestichten zich per fiets door de hoofdstraat bewoog gingen de middenstanders van angst naar binnen. Enige

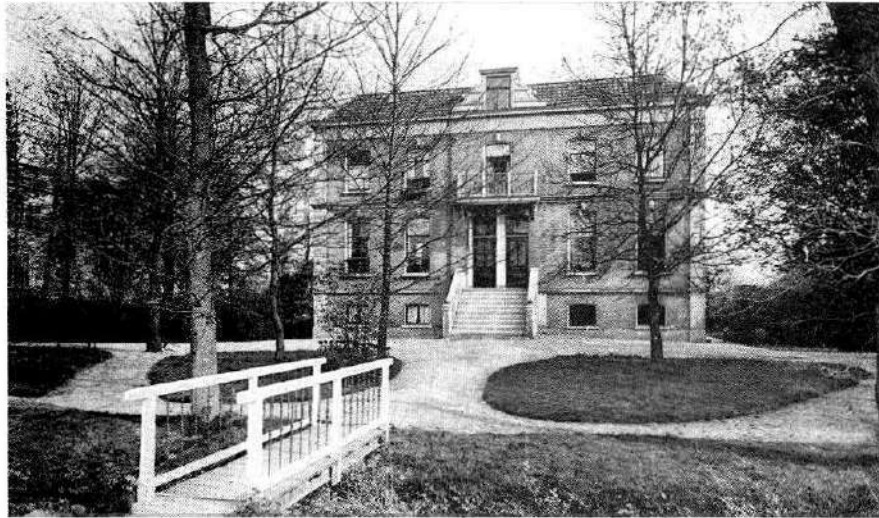


Het Witte Huis – Internaat Normalschool en H. B. S. – Zetten



Hosa-Luphrens

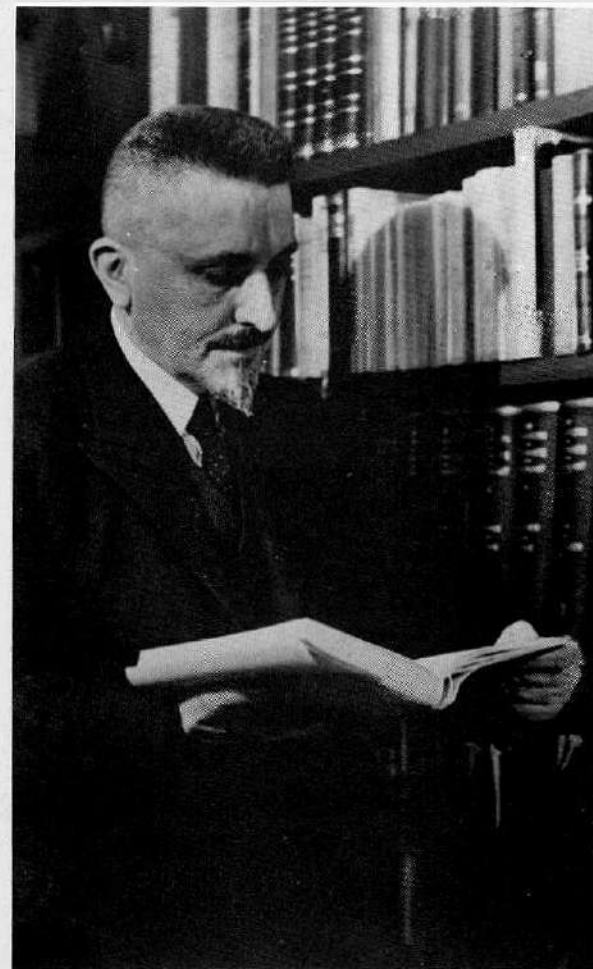
UIT DE PERIODE VAN DE DRIEJARIGE H.B.S.



vrije boeren trokken zich daar minder van aan. Toen één van hen, na een grote levering van aardappelen, de rekening kwam aanbieden en een protest tegen de hoogte van het bedrag moest aanhoren, was zijn antwoord: „As ge een grote kont het, hedde ok een grote boks nodig" en hij kreeg zijn geld.

Ook de leraren waren enigszins gevrijwaard tegen bestuurlijke willekeur door wettelijke voorschriften. Een bestuur kan, onder zekere voorwaarden, een leraar vast benoemen, ontslaan is wettelijk bijna onmogelijk. Dit gaf in die tijd aan velen een steuntje in de rug en dat hadden zij soms nodig ook. Maar het ontbrak niet aan kritiek op enkelen van hen die niet helemaal in de pas liepen. Ik heb de indruk dat dit het geval was bij Mej.Vermeer. Zij was een leerlinge van de grote Hui-zinga in die tijd een toonaangevende humanist. Bij hem promoveerde zij tot doctor in de geschiedenis op een proefschrift verbandhoudend met de Broeders des Gemenen Levens. Haar lessen getuigden van een visie op de loop der dingen die je niet zou verwachten van een zo onpractische en gehandicapte vrouw. Bij haar ging een brede vakkennis samen met een hoge intelligentie en een grote menselijkheid. Van haar lessen heb ik geweldig genoten. Maar - en ze stak dit niet onder stoelen of banken - haar politieke overtuiging was niet „rechts" en dat gaf zo nu en dan problemen. Want „men" was vóór de C.H.U. Zelfs mijn vader, een politiek ongeïnteresseerde, plantte één keer op aandrang-van-bovenaf een affiche van De Geer in zijn voortuin. Wij waren voor De Geer! Bep Vermeer niet. Ze was lid van een andere partij en men wist dat. Nu hadden we in die tijd een nieuwe directeur van de Normaalschool, eveneens een historicus en de christelijk historische beginselen vurig toegedaan. Ontmoetten de twee vakgenoten elkaar, wat moeilijk te vermijden was, dan waren de stekeligheden niet van de lucht. Een hoogtepunt bereikte de koude oorlog aan een diner dat mijn ouders gaven ter gelegenheid van hun 25-jarige bruiloft. De twee rivalen zaten tegenover elkaar en één van de gerechten bevatte een gebraden haantje. Ik geef toe dat de beestjes niet erg mals waren, maar ieder kreeg zijn dier klein behalve de manlijke historicus. Zijn haan schoot, als gevolg van een te hoge mesdruk, dwars over de tafel en verdween over de rand, een vet spoor achterlatend op Beps lange jurk. Na een beduusd excuus antwoordde de getroffene: „O, dat is niets" maar als blikken konden doden

Als ik een gebakken haantje ruik denk ik aan wijlen de C.H.U.



Ds Coenraad

Gezond

Uit het bovenstaande moge duiderlijk zijn dat ons mensbeeld

in die dagen weinig ruimte liet voor nuances. Een persoon die die ons dan ook in verwarring bracht was Mej. Van der Molen, roepnaam Ki. ze was biologe en wilde in dat vak promoveren, maar geen hoogleraar had veel zin in de door haar voorgestelde onderwerpen. Haar spreektrant was uiterst geaffecteerd, hoewel zij sprak met een rollende r, haar kleding was sportief-verzorgd maar haar kapsel slordig, haar lessen zeer levendig, maar, naar ik vrees, geheel naast het voorgeschreven programma. En zij was gereformeerd! Dit laatste niet met het beeld dat wij - jongeren - van het gereformeerde volksdeel hadden. Dat waren lieden die de Vluchtheuvel „niet goed" vonden en zo nodig naar een eigen kerkgebouwtje dromden waar een eerwaarde bakker een preek voorlas. Dat waren mensen die op zondag niet fietsten, maar dat op tweede pinksterdag móesten. Dat waren zij die niet naar de bioscoop mochten en een toneelstuk een „samenspraak" noemden. Enfin, dat beeld hadden wij. Ki was anders. Ze droeg al heel vroeg kort haar, een inveler ogen onzedelijke dracht. Ze straalde iets uit wat lijnrecht in strijd was met burgelijke vooroordelen, vooral op voedselgebied. Groenten dienden rauw te worden gegeten, uien moesten het hoofdbestanddeel vormen, paddestoelen waren oergezond. Deze meningen werden in een tijd waarin ongekookt voedsel „gras" werd genoemd en waarin het eten van zwammen alleen de dood ten gevolge kon hebben. Ook Ki's andere gedragingen waren verre van conventioneel. Toen ze in Eindhoven moest gaan wonen - ze had een deelbetrekking aan een openbare school - wandelde ze door de stad, zei in een bepaalde buurt: „Hier wil ik wonen" en belde willekeurig ergens aan. En of de vrouw des huizes nu bij hoog en bij laag bezwoer dat ze geen kamers verhuurde en het ook nooit zou doen, tegen Ki was ze niet opgewassen. Ki woonde daar jaren!

Enkele dagen per week was ze in Zetten. Ik herinner me haar slechts pratend. Ze sprak en sprak en sprak. Nooit onzin, nooit gemeenplaatsen, maar wel keihard naast het geijkte patroon. Een uitzonderlijk mens. Als ik paddestoelen ruik denk ik aan Ki.

Groene zeep

Het schoolgebouw uit die tijd is geheel verdwenen. „Men ziet en kent zijn standplaats zelf niet meer". Toch blijft zo'n gebouw verder leven in je gedachten. Ik kende alle hoeken en gaten, het aantal trap treden, ja zelfs het geluid van bepaalde deuren. Ik hoor nog de motor van de waterpomp en het klet-

sen van de wateroverloop vanaf het dak. Ik ken de bomen om het gebouw: de platanen in de achtertuin en de beuken vóór. De parende mussen in de eik opzij boeiden ons meer dan de duitse nammvallen. En zo'n gebouw behoeft verzorging. Nu voorziet de rijksoverheid in deze nood het openen van de mogelijkheid een conciërge aan te stellen. In het midden van de jaren '20 was er een vacature: vrij wonen, verwarming, water en licht, een vast salaris en een daaraan verbonden pensioen. Op aandrang van dokter Pel werd het echtpaar Crum aangesteld. De taakverdeling was tekenend voor de Zettense verhoudingen uit die tijd. De man, als conciërge benoemd, werd op het Centraal Bureau der Helderingsgestichten tewerkgesteld, de vrouw deed het conciërgewerk. Ook met de titulaatuur was het merkwaardig gesteld. Voor gehuwde dames waren er drie mogelijkheden: mevrouw, juffrouw, vrouw, al naar de maatschappelijke status. Mevrouw Crum viel - voor ieder sprak dit vanzelf - in de middelste categorie: „Juffrouw Crum" dus. Als geboren betuwnaren namen de Crums de situatie laconiek op en en duurde niet lang of de school zou niet compleet zijn geweest zonder het echtpaar Crum.

Na schooltijd rukte de schoonmaakploeg aan: een tiental al of niet werkwillige pupillen van het gesticht „De Arendhorst". De dames togen luidruchtig aan het werk met veel watergeplas en veel gezang. Mevr. Crum had de leiding. Dat deed ze kalm en gedecideerd, vriendelijk maar beslist, toekijkend en meehelpend. het geheel duurde enige uren en dan rook het hele gebouw naar water-met-groene-zeep. Je had toen nog geen chemicaliën waar de huidige t.v. zo over opschept, het wás nog groene zeep. En koperpoets. Want vele deurknoppen waren van materiaal gemaakt dat poetsen noodzakelijk maakt.

Het centrum der activiteiten was de lerarenvestiaire op de eerste verdieping. Daar, onder de „pléaden", werden de emmers gevuld en het sop gemaakt. Ik heb mijn leven lang in scholen rondgelopen, maar de geur van groene zeep is lang verdwenen, behalve in mijn herinnering aan dat gebouw in de Veldstraat.

Als ik groene zeep ruik denk ik aan dat plekje.

Mol, België

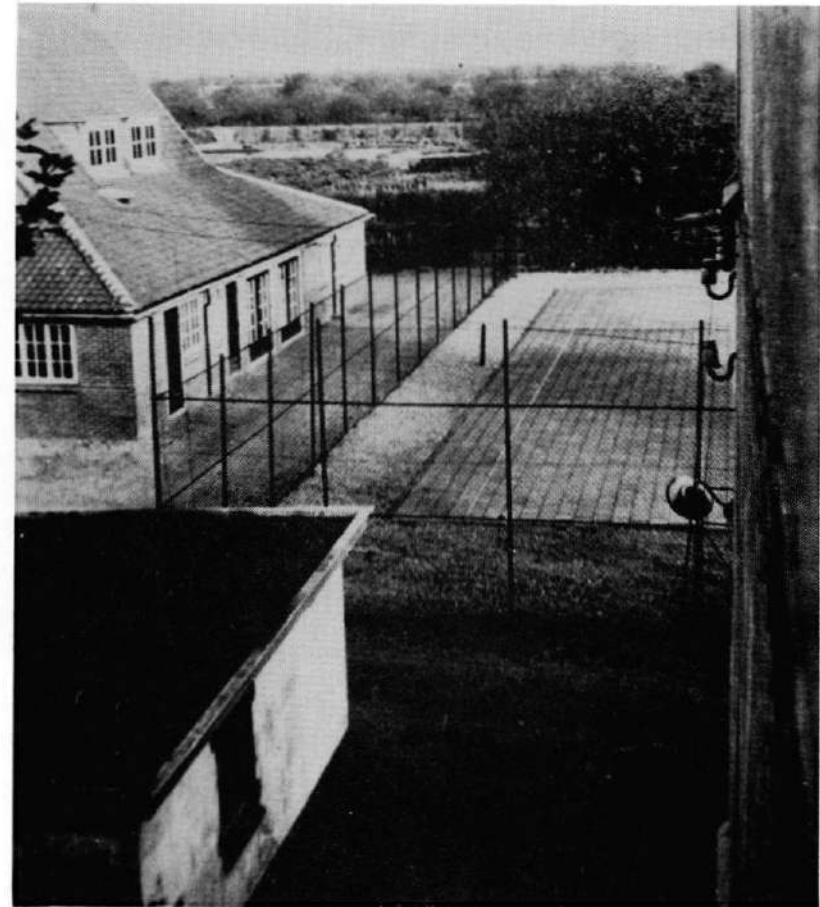
H.A. van Wely.

De Chr. H.B.S. te Zetten

Op December 6de 1921 kwam ik voor het eerst in Zetten en mijn weg ging naar het Witte Huis. Ik was gekomen omdat een tekenleerares noodig was, voor de pas begonnen H.B.S. Natuurlijk maakte ik eerst kennis met de directeur den Heer Van Wely en zag ik ook waar de tekenlessen plaats vonden, n.l. in een apart staande gymnastiekzaal. De school bestond toen uit een eerste en tweede klas en was tijdelijk ondergebracht in het Witte Huis, toen ook internaat. Het was besloten dat ik in Januari de tekenlessen zou komen geven en ik kan zeggen, dat ik vanaf die dag hele prettige herinneringen heb aan die tijd in Zetten. Op die dag in December heb ik ook kennis gemaakt met Ds.Lammerts v.Bueren. Het begin in Januari was even wenen, teneerste aan de gymnastiekzaal, die niet gebouwd was als tekenlokaal en ook om jongens in de klas te hebben, daar in Arnhem (kweekschool) alleen meisjes waren. Toch is het gegaan en gelukkig kwam er verbetering, toen wij later verhuisden naar de Veldstraat. Toen kregen wij een ruime tekenzaal omringd met zwarte borden. Nu werd de school drie klassen en er was ook een leerkrachtkamer gekomen, zoodat wij elkaar leerden kennen. Het is altijd een erg prettige omgang geweest ik denk aan mej.Kikkert, mej.Vermeer, mej.Steding en anderen, veel ervan zijn echt vriendinnen geworden en tot hun heengaan zoo gebleven. Ik leefde zoo veel als ik kon mee, ook met bijzondere feestdagen, een echte feestdag was altijd de verjaardag van „Pa van Wely", dan werd van alles gedaan, stukken opgevoerd, soms met getekende achtergrond. De oorlog bracht allerlei moeilijkheden mee, de school moest een tijd ophouden de meeste leerkrachten waren naar Nijmegen geevakueerd. Toen wij na de oorlog met veel moeite weer konden beginnen, was vanuit Arnhem reizen een probleem, op vele wijze heb ik de reis gemaakt, soms moest ik beginnen met een roeibootje over de Rhijn varen, want de bus kwam niet verder als Arnhem en de bruggen waren kapot, voordat de bus er weer was, moest men van allerlei vervoermiddelen gebruik maken, dus ook soms de fiets. Het werd erg moeilijk hierdoor s'morgens op tijd te zijn. Er werd daarom een plan gemaakt, dat ik s'middags de vorige dag, zou komen en op het Witte Huis logeeren. Hieraan was ook een prettige kant, want ik leerde iedereen beter kennen: Mevr.Van de Dussen, Mej.de Bode, ook bracht ik dikwijls de avond door in de bibliotheek en ontmoette daar Freule Laman Trip (en hond). Zetten was mij hierdoor hoe langer hoe meer bekend.

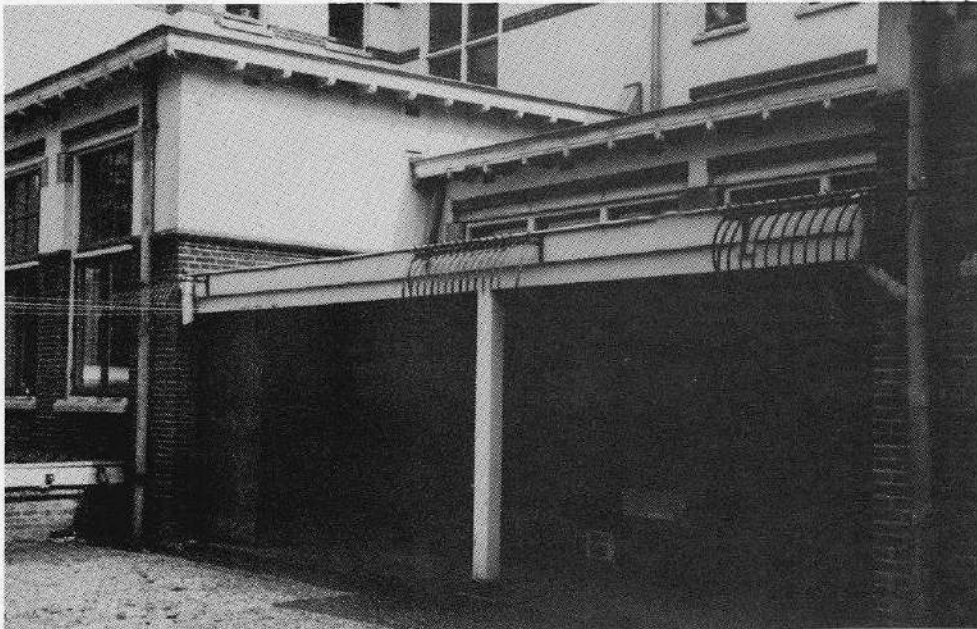
De tijd vloog om en na bijna 25jaar kwam er een eind aan het werk in Zetten, maar niet met de contacten met de familie Van Wely en de andere collega's en ook niet met enkele oudleerlingen. Veel bekenden zijn heen gegaan en ik ben bijna alleen over gebleven. Misschien voelt U uit deze paar woorden dat, al was de school niet zoo groot als nu de geest was erg goed, wat iets belangrijks is. Nu is alles zooveel groter, maar mijn wens zou zijn, wat van de oorspronkelijke geest te kunnen behouden.

Mevr.N.Zeper, tekenlerares,
92 jaar wonende Avondzon,
Velp.(oorspr.engelstalig).

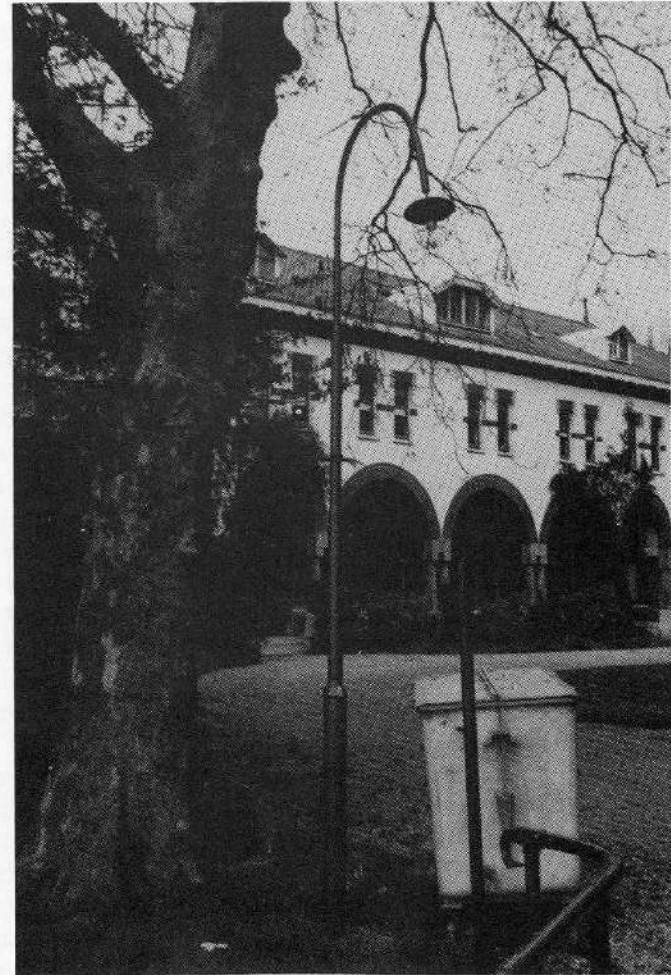


Een stukje "dorpsfolklore"

Veur een wêek of wâ geleje lup ik op een Zoaterdag e middag efkes bij Coby en Geurt de Hartog aon en 'k ña net efkes te laot in de gaoter dāden hele huys vol volk zeut. Nou was tã nie zo hêe vrimd want dā gebeur daor wêl dukker 'k viel zoge- zijd mit te neus in de botter, want d'r weur zoveul as een vergaodering van 't jubileumcomité en vur da'k der ārg in hã wat d'r gaonde weur hadde ze me ā bij 't ves um een stukske te schrijve veur ut jubileem boek „Graag in 't Betuws wier ter bij gezeid. Daor hadde ze gelijk in òk, want as de blage in Friesland op schòl ā les krijge in d'r eige taol, waarom



zouwe wij ðan hier minder motte zijn. „Ge hê een eige taol of ge heð um nie, wã gij?“. En mochte d'r moeite mee hebbe um ut te lêze ðan is ða oe eige stomme schuld! Dan hadde de kursus van „Van Wely's Taleninstituut“ mar motte vollege, want ie-



dereen die op de veurige reunie is gewis kan wete dã tie be- staoj. En reken der op dã Henk en Paul ut oe geleerd hadde. Toe K thuyt weur doch ik: „Stommerik, wa hedde wir aongehald“ en den zitte op te pen te knauwe, krek as vroeger adde een opstel make mos.....

Mar wa wil ut geval, een dikke wèèk laoter mos ik efkes op ut Witte Huis zijn. Nou nie derek vraoge: „Wà moste gij daor, want 't weur zuiver legaol". Ge mot wète da 'k à jaor of wà op de Vakschòl werk en zodoende kum ik dan zo nou en dan op 't internoat. Moar 't is eerlijk waor altij wir à 'k den brug over rij dan schiete oe wir allerlei avonture dur de kop die we daor belèèfd hebbe. Toe we op de H.B.S. weure hurde ut zoveul as bij dñ opleiding dà we 's aoves nog al is um 't Witte Huis hêèr zwereve . Mistal zomar veur 't avontuur, mar ge hê toch ok nog wé Zettense jonges die ter een vrouw aon overgehewe hebbe.

Zo umstreeks 1950 hiel d'n dominee van Zetten deinsdags 's aoves catech'saotie. Nao afloop trokke we dan duk mit een hele kloch jonges op ut Witte Huis opaon. D'r weure der bij die de stem van Hendriks de tuinman krek nao konde doen. 't Gebeurde nog wel es dà Juffer Gispen, d'n direktrice, onraad bespeurde en dan is efkes de tuindeur ope dèèj um te luistere. As ze dan wa meinde te heure riep ze: „Wie is daar?" Dan riep ter een van de imitators, a'k ze zo meug nume, terug: „Hendriks, juffrouw Gispen". „Oh, dan is het goed" zee ze dan en dèèj d'n deur wir dich. En dan kon 't fees beginne. Ge mos wè uitkijke vur d'n hond van de freule want die zwierf der nog wel is rond en as ut heemaol verkèerd wou, dan konde oe eige nog trugtrekke op neutraol terrein in d'n baond van Geurt Vink. Ene kere hadde de meide dink ik ok zat van ut geschabul um ut huys. We stonte krek mit een kloch jonges op t'n hoek van 't huys, toe der een emmer waoter van boven af uit ut raam gooide. Een paor heurden ut ruise en dèejè net nog op tijd een stap opzij maor een weur ter zijdur nat. 't waoter ston um in de klompe.

Mistal, kwam de pliesie a gauw en mos te make da de op neutraol gebied kwam, daor weure wij eigelijk gezeid wel ins een bietje kwaod um, want de stedente uit Wageningen kwamme d'r ok duk zat en daor wier, dochte wij, nooit wa van gezeid. Toe se merkte dà we ok wel is op ut platte dak klomme wiere daor grote ijzere punte aongemaakt en um de lantjernaol aon de straot ok (we drèjde de lamp altij uit eer da de aktie begonne). A de 't mijn vraog zitte die ijzers d'r nog, zoveul as een gedenkteken vur da stukske dörpsfolklore, want da weur ut toch eigelijk. 't Schijn nog een keer gebeurt te zijn dà te burgemeester een van z'n eige jonges bij één van de djerns van de kaomer hê gehaold, mar da weur nog wijs veur d'n oorlog.

Die avonturetochte naor de intermaote bestaon vandaag de dag nie mir. Mar as s'middags de vakschòl ùit gèèj dan staon d'r nog altij een deil jonges veur de schòl te hange. Alleen nou hebbe ze overdag de tijd en wij moste d'r s'avonds op uit wà gij? Nou hedde d'r bij die op klaordichte dag op straot staon te vrije en vroeger gebeurde da meer s'avonds. Ge zeg messchien: „Da's dan een verschil van dag en nach". Wà de jonges betref is ter nie zoveul neijes onder de zon, al dinke ze da ter nou meer ut daglich kan verdrage.

Daan Viergever.

Wie in de wereld van vandaag zich makk'lijk wil bewegen
Die moét zijn talen spreken, dan kan hij er beter tegen.
Ik geef U hier een goede raad: Vergeet Uw Betuws niet!
En ieder die die taal verstaat die zingt met ons dit lied:

REFREIN: In dà laand van Waol en Rijn
Kjel dôr is 't zo fijn
Al hedde gaauw un bietje modder aon de klomp!
Lekkere boerekòl mi wors ette daor en krijde dors,
nou dan drinkt'un haandvol waoter uit de pomp!

De uitspraak is een groot probleem hoedt U voor imitatie,
je krijgt bij onze lessen juist de goede intonatie.
Dus schrijf U in en neem de proef, het is nog niet te laat,
Van Wely's Instituut voor Talen staat voor U paraat.

REFREIN

Wij leren U in korte tijd ook het grammaticale
en U verwerft die kennis, maar U moet er voor betalen.
Dat geld trekt U - vergeet 't niet: een tip die ik U gaf -
Als kosten van verwerving fijn van de belasting af.

REFREIN

Twee onderwerpen uit de streek zijn dringend aanbevolen,
de rookworst en de boerenkool, als plaats'lijke symbolen.
Wie Betuws leert dient goed te zijn in de „couleur lokaal"
en daarom zingen wij nog eens en voor de laatste maal:

REFREIN: In dat laand van Waol en Rijn
Kjel dôr is 't toch zo fijn
Al hedde gaauw un bietje modder aon de klomp!
enz. enz. enz.

Vijftig jaar geleden

Bij het ophalen van herinneringen kan het geheugen je lelijke parten spelen. Vooral wanneer het gaat om gebeurtenissen en situaties die zich in het verre verleden voordeden. Terugdenkend aan Zetten, het dorpje dat ik 50 jaar geleden verliet met het diploma 3-jarige H.B.S. op zak, merkte ik dat tendegge. De herinneringen buitelen over en door elkaar heen. Veel is me in de loop der jaren ontschoten, lang niet alles zal nog waarheidsgetrouw kunnen worden weergegeven. Ik hoop dan ook dat men het mij niet euvel zal duiden wanneer dit verhaal wat fragmentarisch overkomt, soms mooier, dan weer gekker dan het was en zeker onolledig.

Toen ik in de zomer van 1928 door mijn ouders bij het Witte Huis werd afgeleverd om aan de zorgen van „Ma" van den Dussen te worden toevertrouwd was ik een klein dikkertje (en dat ben ik nog) met lange vlechten, dat voor het eerst van haar leven een hoed op haar hoofd had. Een hoed die verplicht was voor de Zondagse kerkgang, keurig twee aan twee in de rij. Het vereiste behendigheid in die rij een zodanig plaatsje te bemachtigen dat je in de Vluchtheuvelkerk naast het (inmiddels verdwenen) tussenschot terecht kwam. Om daar in alle rust, onbereikbaar voor het spiedend oog van de surveillantes - die aan het zijpad zaten - een meegesmokkeld boek of foto-album te kunnen bekijken wanneer de preek niet overmatig boeide. Of om tijdens het staande zingen over het schot heen een glimp op te vangen van de „mannen" uit onze -in die jaren- overwegend uit vrouwen en meisjes bestaande gemeenschap. Natuurlijk intresseerden wij ons meer voor de zoons dan voor de vaders alhoewel één van die vaders: Baron Lewe van Aduard, toe burgemeester van Zetten, mij in het geheugen gegrift staat. Op een kwade morgen stormde ik op mijn fiets het hek van het Witte Huis uit, nam de bocht te wijd en tornde pardoos op tegen de burgemeester, die - eveneens op de fiets maar veel bezadiger - op weg was naar het Gemeentehuis in Herveld. Natuurlijk had „Ma" het gezien (wat zag ze niet vanuit haar kamer?) en moest ik - met geschaafde knieën en maagpijnen van de zenuwen - mijn excuses gaan aanbieden. Maar dat viel mee. Mijn gestamelde verontschuldigungen werden beloond met thee en een koekje: om van de schik te bekomen, kind! Jaren later -in 1940- hebben mijn zoon Evert en ik in Bandedung waar hij als kapitein der mariniers gedetacheerd was, hartelijk om gelachen. Zoals om zoveel wat hij en ik ons uit onze Zettense tijd wisten te herinneren.

Ja, die aanwezigheid van jongens op school en in het dorp, was geloof ik vele van onze leraressen en surveillantes een doorn in het oog. In hun bezorgdheid om ons wel en wee zochten ze overal wat achter. Waar ik al geen straf voor kreeg. Voor het voetballen met een leeg kersenmandje dat Jan de Haas me toeschopte toen we achter het H.B.S.-gebouw in de Veldstraat onze fietsen gingen halen en daar betrappt werden door juffrouw Vermeer. Dezelfde die mij de klas uitstuurde toen ik -het sonore stemgeluid van Ds.Lammerts van Bueren imiterend- Vondel's „Constantijntje, zalig kijntje, cherubijntje van omhoog" declameerde. Gedichten uit het hoofd leren en opzeggen hoorde onverbrekkelijk tot de lessen waarin ons de fijne kneepjes van de Nederlandse taal werden bijgebracht. Dat verliep vaak met veel gelach en geproest. Bijv. toen de knieën van Jaap Gaaymans, zichtbaar tussen korte broek en sportkousen, gingen blozen bij: „de leeuw is iemand die bang is voor niemand". Of toen Bob van Wely de baard in zijn keel kreeg aan het slot van zijn gedicht: „de wereld in een doosje en ik er middenin".

Bestraffend en verwijtend werd ik ook toegesproken toen in de barre winter van 1928/1929 Wouter Hoogakker me -juist voor het raam van „Ma"- aan mijn vlechten te pakken kreeg en me met handen vol sneeuw inzepte. Achteraf denk je, was dat allemaal nou zo erg? Omdat er toevallig jongens in het spel waren? De bedoeling was in ieder geval duidelijk. Men wilde keurige jongedames van ons maken waar niets op aan ter merken viel. Geen wonder dat we er van langs kregen toen we er op betrappt werden vanuit de dakgoot van het Witte Huis waar we kersen zaten te eten, de pitten naar argeloze voorbijgangers te spugen. Een wedstrijd in die edele sport mocht wel wanneer die plaats vond achter het internaat, naast de tennisbaan, uit het gezicht en meisjes onder elkaar. Al werd ons toch wel fijntjes onder het oog gebracht dat deze vorm van vermaak niet erg „ladylike" was. Maar wat doe je in een omgeving waar naar school gaan en huiswerk maken hoofdzaak was en „nee toen" tot de uitzonderingen behoorde.

Zo'n uitzondering was de uitnodiging van de kasteelheer in Hemmen aan de meisjes van het Witte Huis om -toen het vroom dat het kraakte- op de slotvijver te komen schaatsen. Achter de ramen keken de bewoners van het kasteel toe hoe wij ons op het ijs vermaakten. De hele goede herinneringen aan de warme anijsmelk waarop we bij die gelegenheid werden getrakteerd.

Een welkome afleiding was ook wanneer „Pa van Wely, op een laatste schooldag vóór de vakantie, in sappig Vlaams voor ons ten beste gaf hoe het varken een knolleke in zijn steertje kreeg. Och, er gebeurde natuurlijk veel wat onder het hoofd afleiding gerangschikt kon worden. Zo niet, dan zorgden we er zelf wel voor. Ik denk daarbij aan die ene keer dat wij stinkbommen onder onze banken kapot traptten om de reeds zo vaak door ons geplaagde miss van 't Hooft weer eens op de kast te jagen. Het was lente, de ramen stonden open. Terwijl wij schijnheilig deden alsof wij ons in de avonturen van Scarlet Pimpernel verdiepten, verspreidde zich de geur van rotte eieren zó doordringend dat wij onze neuzen demonstratief dichtknepen. Maar ditmaal had miss van 't Hooft ons te pakken. Kom, kom zei ze, kunnen jullie niet eens tegen de lucht van Koemest, dan doen we de ramen maar dicht. Het lachen verging ons, dat lachen dat anders zo veelvuldig tijdens de Engelse les weerklonk. Bijv. toen Koos Trenning zich excuseerde wegens afspraak met de tandarts op een uur dat miss van 't Hooft hem voor straf wilde laten terugkomen. Ik zal nooit vergeten wat ze toe zei: „Als je niet kunt komen kom je toch maar en als je niet komt stuur ik je weg". Het Sinterklaasfeest was een jaarlijks evenement van de eerste orde. Reeds de manier waarop het aangekondigd werd, Steeds onverwacht en altijd anders. Heel origineel was het toen „Frik" (Marietje) Beckman, als Zwarte Piet verkleed door het dienluik de eetzaal binnentuimelde om ons de komst van de goedheiligman aan te zeggen. Op 5 december werden alle nieuwelingen geacht het Witte Huis lied uit het hoofd te kennen, op straffe van in de zak gestopt te worden. Zo leerde ze al gauw dat Zetten, gelegen op Betuws vette kleigrond, tussen Holland's twee grootste rivieren, de Waal en de Rijn, een dorp was waar ieder „wel" kon zijn. Om ons allen wel zijn ging het dan ook in Zetten. We zaten er zo goed opgeborgen dat iedere ontsnappingspoging tot mislukken gedoemd was. Een clandestien tochtje op de fiets naar Wageningen werd ogenblikkelijk gerapporteerd door de baas van de veerpont. Met alle gevolgen vandien. Want Wageningen werd in de ogen van onze hoedsters en hoeders uitsluitend bevolkt door losbandige landbouwstudenten. Die ieder jaar weer de boel op stelten zetten wanneer zij zich ter afsluiting van de ontgroeningsperiode per rijtuig naar de Nijmeegse kermis begaven om dan, als vreugdevol oponthoud onderweg, de internaten of de klaslokalen van NOR en/of H.B.S. binnen te dringen en daar de

gekste streken uit te halen (zie ook de bijdrage van Hein de Pery in het Lustrumnummer van 1971).

Toch mochten we er wel eens legaal uit. Bijv. om onder leiding van juffrouw Van der Molen in de bossen rond Heelsum paddestoelen te gaan zoeken voor een tentoonstelling in het Verenigingsgebouw te Nijmegen; of in de herfst om met alle leerkrachten en leerlingen samen een lange wandeling te gaan maken in de buurt van Mook.

Al bij al heb ik in Zetten een goede tijd gehad. Niet in de laatste plaats vanwege de vele goede vriendschap die ik er heb mogen ondervinden. Daarbij denk ik dan in het bijzonder aan Bedomalirimo, een clubje van zes meisjes dat in de jaren 1928 t/m 1931 welhaast onafscheidelijk was. Dat waren Betsy en Mary Bonnes, Lies Aalbersbeng, Rietje Eylander Mona van Boven en ik. Veel liefs en leed hebben we gedeeld.

Van het eindexamen in 1931 weet ik alleen nog maar dat mij vóóraf -verkleed als boeren en boerinnen- op een hooikar door het dorp reden om „de oogst te gaan binnenhalen". Wij, dat waren de meisjes van het Witte Huis en de jongens en meisjes uit Zetten en omgeving, die zich drie jaar lang dagelijks naar de Veldstraat begaven om daar, onder het wakend oog van „Pa" van Wely, de nodige kennis te vergaren. Dat we de oogst in 1931 konden binnenhalen dankten we niet alleen aan onze eigen inspanning maar zeker ook aan die markante figuur.

Dora van den Hamer (1931)



EXAMENOPGAVEN van 40 jaar geleden

Ergens op zolder moesten ze nog liggen. Ik wist het héél zeker. En jawel hoor na een zeer nauwgezette snuffelactie kwamen ze te voorschijn: de vragen voor het toelatingsexamen Chr.H.B.S. 3 j.c. Zetten 1940. De vragen over rekenen, Nederlandse taal en aardrijkskunde.

Wij werden onder leiding van de Heer Van Putten, hoofd van de Lammerts van Buerenschool in de zevende klas klaargestoomd voor het toelatingsexamen. Ik vraag mij af of wij toen meer „kennis in huis” hadden dan de tegenwoordige lagere schoolverlaters.

De examenopgaven doornemende komen enkele interessante vragen naar voren b.v. bij rekenen vraag 7. Kennelijk waren er toen nog mensen die er eens „flink tegenaan gingen” en met een dagje erbij het alleen wel af konden.

Bij Nederlands kon men zich nog uitleven op een lekkere ontleding, vond men toen noodzakelijk. Ik hoor er tegenwoordig niet zoveel meer over. Ook komt in de opgave Nederlands nog een zin voor waarin staat dat de menigte ruim baan maakte voor de politie. Tegenwoordig lijken de rollen soms wel omgekeerd. Verderop staat dat men geen zin had om uit te gaan en thuis bleef. Hoe bestaat het!

Bij Aardrijkskunde waren kunstzijde, het K.N.I.L. en Indië nog gewone actuele zaken.

Ik vond het leuk om deze opgaven nog eens door te nemen en hoop dat U er ook plezier aan zult beleven.

Wolfheze, 1981

Frits Klaassen.

TOELATINGSEXAMEN CHR.H.B.S. 3 j.c.ZETTEN 1940 REKENEN

- 1) De verkoop is f555,94. De winst is 4½%. Bereken de inkoop.
- 2) Een kapitaal staat uit à4% en geeft in 2 jaar en 4 maanden aan rente f170,24. Hoe groot is dat kapitaal?
- 3) Bepaal alle gemeenschappelijke delers van 672 en 1056.
- 4) Van welke twee getallen is de som 14 en het product 33?
Van welke twee getallen is de som 10 en het quotient 4?
Van welke twee getallen is het verschil 3 en de som 37?
Van welke twee getallen is het verschil 5 en het product 24?
- 5)
$$\frac{7\frac{1}{2} \times 7\frac{1}{2} - 3,5 \times 3,5}{7,5 + 3\frac{1}{2}} = ..$$
- 6) 92,03 ha. = $\frac{\quad}{dm^2}$
- 7) A en B kunnen samen een werk in 3 dagen afmaken. A kan het alleen in 4 dagen. In hoeveel dagen kan B het alleen?

- 8) De som van twee getallen is 18. Vermenigvuldig ik het eerste getal met 2 en deel ik het andere door 2 dan is de som 27. Welke getallen zijn dat?

NEDERLANDSE TAAL

- 1) Invuloefening:
Zeg d- jongen, dat hij zich bij d- directeur aanmeld-
Dat vermeld- gister de krant niet.
De gemeld- gebeurtenis heeft veel stof opgejaag-
Op het bordje stond: Men mel- zich bij d- conciërge.
Waarom mel- je dat geval niet aan d- chef?
De gezochte kwam zich uit eigen beweging aanmel-
Toen de commandant vrijwilligers opriep, mel- zich vel-
aan.
- 2) Ontleed in zinsdelen:
a. Ondank is 's werelds loon. Je hebt door je slordigheid
de hele zaak bedorven.
Dat lijkt me een heel aardig plannetje.
b. Benoem de onderstreepte woorden.
- 3) Vul een zelfstandignaamwoord in:
Hij laat zich deniet van het eten.
..... is des oorkussen.
Toen de politie te paard verscheen, maakte de menigte ruim
.....
Het gaat hem tegenwoordig nogal voor de; als dat zo
door gaat, zal hij spoedig zijn op het hebben.
Hij heeft me het vuur na aan de gelegd.
Hij is een voorzichtig man; hij kijkt eerst de uit de
boom.
..... honden bijten niet.
Je moet geen honden wakker maken.
De morgenstond heeft in de
- 4) Vul de voegwoorden in:
Ik heb geen zin om uit te gaan, blijf ik maar thuis.
..... hij goed gewerkt heeft, kan hij dit jaar niet over.
Je moet er heen gaan, ze rekenen op je.
Ik stapte op mijn fiets, reed weg
Het is in deze kamer niet alleen koud het is er ook
vochtig.

- 1) Men kan op het ogenblik niet met de trein reizen van Zetten naar Zutphen, want
Van Zetten naar Groesbeek, want
Van Kesteren naar Venendaal, want Maar wel van Geldermalsen naar Utrecht, want de brug over de Linge bij en over de Rijn bij is in orde. Maar de trein van Geldermalsen naar Den Bosch gaat niet verder dan Waardenburg. Daar brengt me een veerboot over de naar Zalt-Bommel. Met een bus rijd ik dan door de naar Hedel en vaar daar over de, rijd dan met een bus naar Den Bosch dat aan de ligt. Ik ben daar in de provincie met de grote fabriekssteden en en De fabrieken van Philips in zijn wereldberoemd. Ze maken daar en Deze provincie heeft ook veel textielindustrie. Wat is dat? Ken je een ander deel van ons land waar dat veel voorkomt? Daar liggen de fabriekssteden en en Wat is kunstzijde? Kunstzijdefabrieken hebben wij bij en bij Hoe ontstaat echte zijde? Wat is een spinnerij? Wat is een weverij? Veel zijdefabrieken heeft de Franse stad aan de rivier en de Italiaanse stad in devlakte. De ruwe zijde komt veel uit Japan, een eilandenrijk in de oceaan. De hoofdstad van Japan is
Waarvan maakt men linnen? Waarom verbouwen wij geen katoen? Katoen wordt veel verbouwd in Texas, een van de staten van de Daar komt ook petroleum vandaan. Op ons eiland Curacao met de hoofdstad hebben wij petroleum waar de olie wordt gezuiverd. Wij winnen in Nederland geen aardolie, maar wel zout bij Daar werkt de K.N.Z.I. dat is voluit geschreven ...
..... En wat is de B.P.M. en de K.P.M. en de K.L.M. en de K.N.L.M. En hoe heten de twee scheepsvaartmaatschappijen, die in gewone tijden het personenverkeer onderhouden tussen ons land en Indië?

Deze statiefoto dateert uit 1930. Het aantal leerlingen tegenwoordig laat zulke prachtige opnamen niet meer toe.



Wie waren dat nu allemaal, daar voor het schoolgebouw ?

Op de trap van links naar rechts :

Stien Stam, T.de Bruin, M.v.Dongen, D.v.d. Hamer,

de rij daarvoor Mona van Boven, R.Eylander, M.Keuzekamp, G.Dornbach, Joke Teunissen, H.Boodt, Wil de Puy, L.Aalbersberg, Huisman

zo ongeveer op de eerste trede: Ted Adler, Mad.Kikkert

dan weer links van de trap : W.Ariessen, J.de Haas, Cor Koster, Koos Treming, Jean Hommerson, Sjoerdje Flach

dan links voor de trap : Frits de Wilde de Ligny, Bob van Wely, Lex Vogelenzang, Wouter Hoogakker, Henk van de Westering, Mans Jansen,
Jan Tornga, A.Tornga, A.Sietsema, Frieda Nout, Noortje Saraber

weer helemaal links : Mimie van Hattum,

weer helemaal links op de grond staand : Mej. Steding, Mej.J.Zeper, Fiet Monnik, M.Sloot, Jopie den Hartog, Martha de Jonge,
Janna de Wijert, Anneke ten Zijthoff, Rieneke van Goor den Oosterling, Sjoukje v.d.Flas,
Annie Landstra, Hetty Snoek, Heiltje Tap, Ira in het veld, Meta Trimpfen Burger,
Hetty van Putten

dan die man daar zittend op de bank is de heer van Wely,

links van hem zien we dan Nel van Oosten, Lidy Kooy, Truus Uyterlinder, Mej. Vermeer, Nelly Roodbeen, Jet Klootwijk, Jeanne Tap,

Tineke de Neeling, Ina van de Staay, Adrie Litzau, Truus van der Noort, mej.Dusseldorf

tot slot op de grond zittend van links naar rechts : Menzo van Wely, Thijs den Hartog, J.Pitlo, Henny Tap, Ab van Dijken,
Jan den Hartog.

De foto en de gegevens zijn van Coby de Hartog te Zetten



De Witte Huizers als lentebloemen
in het jaar 1929.

Te zien zijn :

Han de Puy, Ton van Riessen, Annie Bakker, Corrie
van den Akker, Nel Palte, Jopie Kat, Anneke Knottnerus,
Ans Eisma, Margo Soemolang, Tineke Slechtenhorst,
Cootje ten Cate, Greetje Floryn, Jans Bruins, Marie
Swaters, Aaltje Sophie Buis, Mary Blok, Han Veerman

Eveneens uit 1929 :

De heer Huisman in de gymzaal met de volgende leerlingen:

Bob van Wely, Henny Tap, Koos Treming, Lex Vogelenzang, Menzo van
Wely, Jan de Haas, Henk van de Westering, Jan den Hartog, Jan Pitlo,
Wouter Hoogakker, Frits de Wilde de Ligny, Thys den Hartog, Ab van Dijken,
Mans Jansen



Een van onze auteurs, Dora van den Hamer leverde enkele foto's uit 1930-1931.

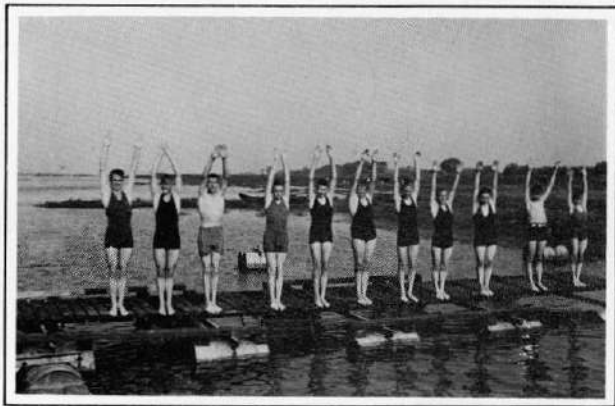
O.a. zijn te zien : Mary en Betsy Bonnes op hun verjaardag in de achtertuin van het Witte Huis. De acht meisjes in het bos zijn: Mona van Boven, Hetty Boot, Lies Aalbersberg, Riet Weyers, Dora van den Hamer, Emmy Lammeerts van Bueren, Toye Bijl en Hetty van Putten.

En dan het voltallige lerarencorps omstreeks 1930 (zowel van H.B.S. als de NOR) :

Pa van Wely, mej.v.d. Weerd (handwerken), mej. Dieprink (nederlands), mej.v.d. Beke Callenfels (frans), mej.v. 'tHooft (engels), Ds Lammerts van Bueren, mej. Steding (duits), Dr. Kalsbeek (geschiedenis), op de voorste rij zittend van links naar rechts : mej Hofman (gym), mej. Kikkert (frans), mej.v. Leeuwen (..) mej. Vermeer (nederlands, aardrijkskunde, geschiedenis), mej. Brouwer, (wiskunde en aardrijkskunde) en mej. Guittard.



Zwemmen in de Waal, nog weer eens iets anders als de Leygraaf, deze foto dateert van 1937.



Een klassefoto uit 1939



Eindexamenjool heet deze foto



De driejarige H.B.S. in 1931



Uit de periode van de driejarige H.B.S. , een schoolfoto uit 1950



Een klas van de cursus 1947-1948



Sportfoto uit 1951

Jongens v.l.n.r. :

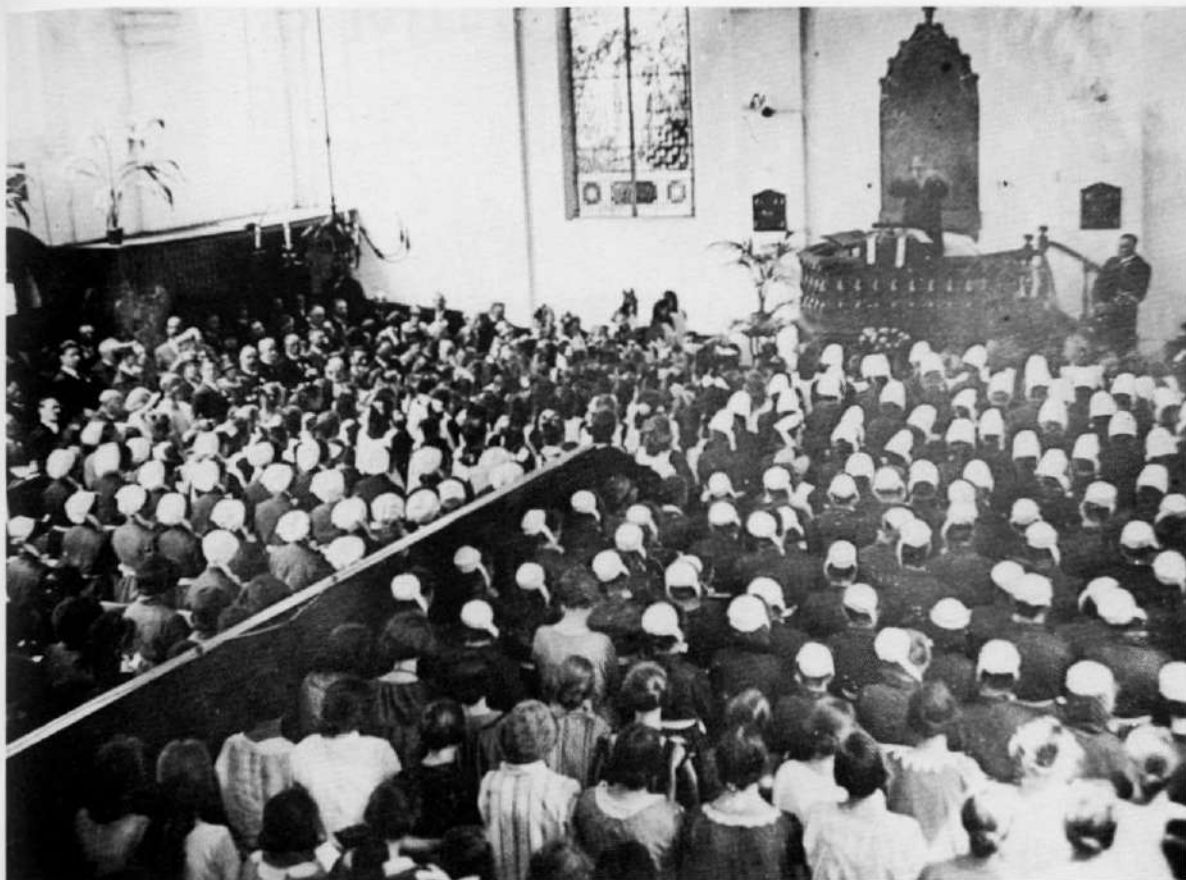
Johan Diepeveen, Rudi van Empel, Adrie Treffers, Ruud Fintelman,
Daan Tap, Hans Borgeve, Gijs Timmermans, Hans Homan, Joep van Eck,
Daan Viergever,

Meisjes v.l.n.r.:

Paulien van Overbeeke, Ieta van Schuppen, Els over de Linden,
Janny Lacet, Margie Lubbers, Didy Roepers

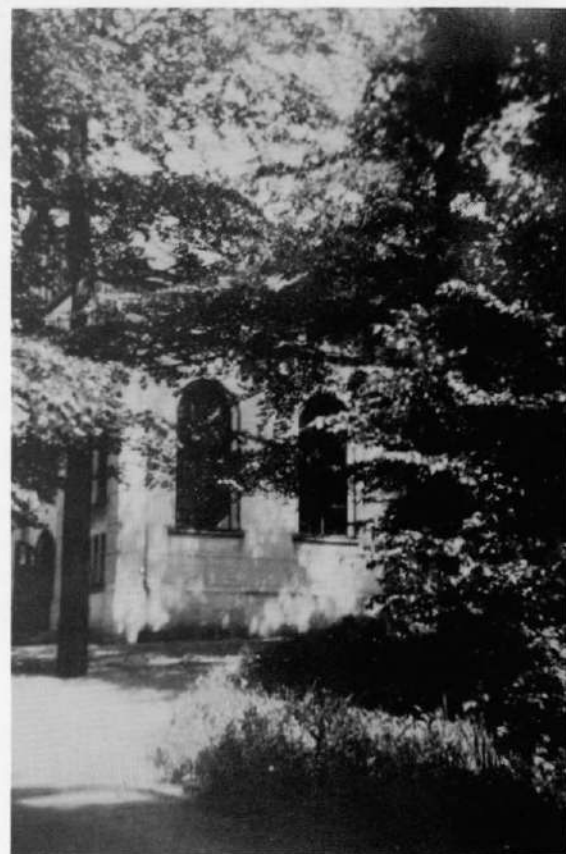
Mademoiselle Kikkert met eenjarige leerling





Kijkje in de Vluchtheuvelkerk, met het bekende schot, waardoor een scheiding mogelijk was van jongens en meisjes, van de H.B.S. en kinderen van de Helderling Stichtingen.

Doorkijkje naar de Vluchtheuvelkerk





Uit de periode van de vijjarige H.B.S. is ongetwijfeld veel bekend, maar helaas voor dit boek komt die periode maar nauwelijks voor, behalve dan met deze groepsfoto's.



1971 - 1981

1971

Als ik probeer enkele gebeurtenissen uit de jaren 1971-1981 me voor de geest te halen en op een rijtje te zetten, dan moet ik wel tot de conclusie komen, dat het jaar 1971 voor onze school een enerverend jaar is geweest. Ik denk dat dit jaar in het bestaan van het Heldring College een duidelijke scharnierfunctie heeft gehad. Geen kentering der tijden, geen verrassende wendingen; wel duidelijke veranderingen, die tot heden hun invloed hebben gehad.

50 jaar

In de eerst plaats zullen leerlingen en leraren, die 1971 als schooljaar beleefd hebben, aan het feest denken. Het feest van het vijftigjarig bestaan van onze school. In de bekende „Lustrumeditie 1921-1971" en ook in dit gedenkboek wordt uitvoerig geschreven over die voorbije 50 jaar. Aan de festiviteiten zelf zal menigeen nog met groot plezier terugdenken. Ik noem b.v. de magnifieke „Doornenburgdag", waar de gehele schoolgemeenschap in



Mevr. en Dhr. Van der Peppel
In Breughels tijden



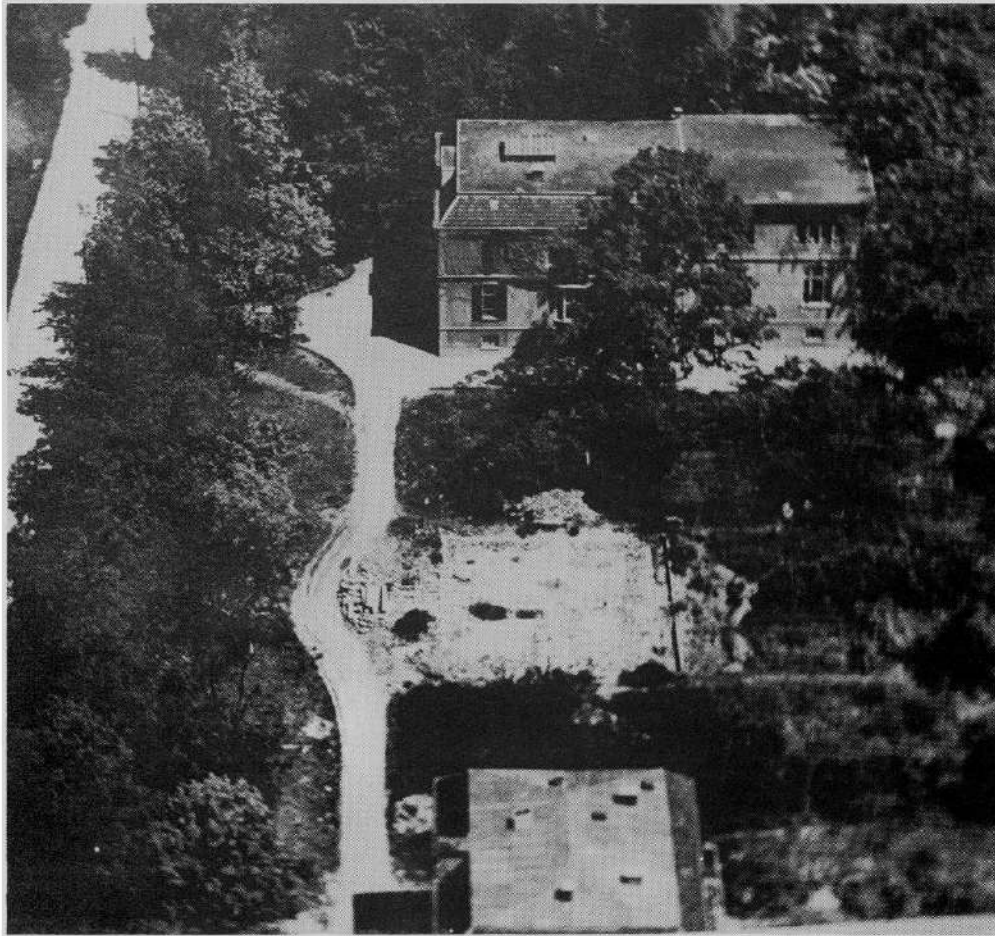
Breugheliaanse kledij getooid, aan allerlei activiteiten deelnam. En wie denkt er niet met plezier terug aan de oudleerlingendag, waar honderden drie- en vijfjarige h.b.s.'ers elkander onder een stralende hemel in en om schoolgebouw en Trefpunt troffen? Die amuseerden zich opperbest en haalden vele herinneringen op tijdens een praatje, bij foto's of film, bij cabaret of steelband, of tijdens een biertje op de patio. Daar was een beste klandizie, dank zij het mooie weer. De driejarigen waren zo enthousiast over dit treffen, dat zij een definitieve Vereniging oprichtten (met iedere 5 jaar een reünie).

Schoolleiding

Onderwijl hadden zich in de loop van de cursus 70/71 in de schoolleiding wijzigingen voorgedaan: de heer C.M. van den Berg had als rector de taak van de heer Suiker overgenomen, met ondergetekende als zijn waarnemer. Ik denk dat er nauwelijks een „levendiger" ogenblik te bedenken was om de school binnen te stappen dan juist dit jaar. Allerlei veranderingen hingen in de lucht.

Schoolgebouw

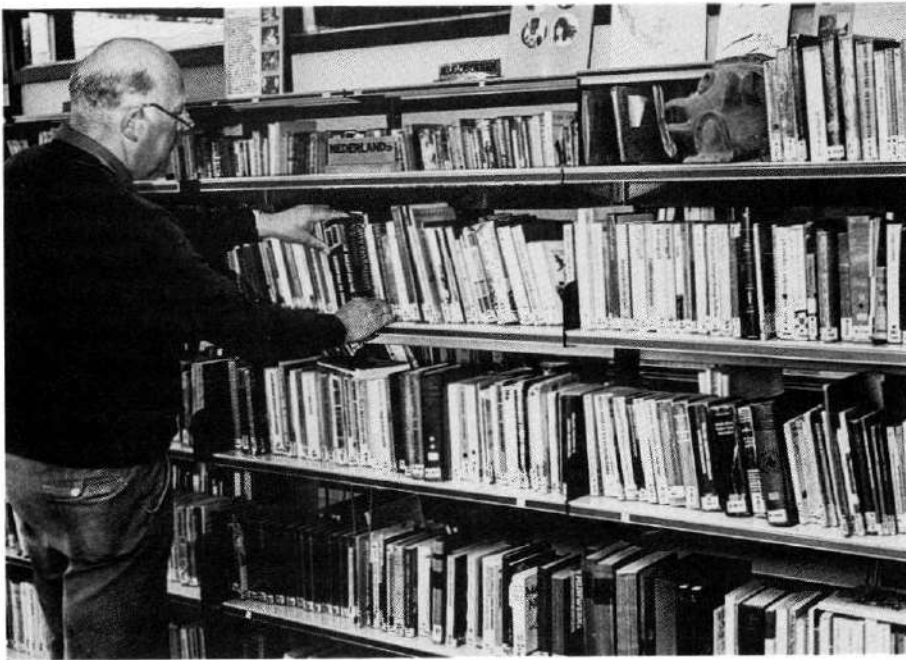
Weliswaar niet als een donderbui, doch wel met veel werkgeruis gepaard, diende zich de verhuizing van de Veldstraat naar de Mammoetstraat aan (wat een naam! Wordt het niet eens tijd deze monstrueuze naam te veranderen in iets beters?). Na jaren van voorbereiding stond daar dan het nieuwe gebouw. Voor de weemoedigen is hier nog een keer de Veldstraat in



vogelvlucht te zien. Een foto, genomen vlak na de oorlog, toen het ene van de beide herenhuizen naast de school in een puinhoop was veranderd. Onze vreugde over het nieuwe gebouw was groot. Ik denk dat de vreugde over het nieuwe gebouw toen groter was dan de zorgen die we er nu (al) over hebben. De 450 leerlingen die in 1971 het gebouw binnenstapten, kenden nog niet de teiltjes en emmertjes, die onze attente conciërges her en der deponeren om het hemelwater op te vangen. En dat doen ze niet om de struiken op de patio te begieten; die ziet er overigens heel wat beter uit dan in 1971! Ook is het binnenkomen der leerlingen in de klasselokalen soms heel eenvoudig, om de eenvoudige reden, dat er weer eens een deur bezweken is, die dan maar naast de klasse-opening wordt geplaatst. Vrijwel alle deuren in de school zijn vernieuwd.... En schrijver dezès heeft het genoeg gesmaakt als een verlate Simsonfiguur een compleet schoolbord als een triptiek op zijn schouders te torsen, omdat het geheel uit de muur uit de muur kwam rollen. De 700 jongens en meisjes die nu onze school bevolken weten ervan: van die wankele deuren, de vochtvlekken, het water in de socëteit, de met vele decibellen of formadehyde belaste barakken. Aula en docentenkamer zijn constante bewijzen dat de school te klein is gebouwd. Maar denk nu niet dat we in een onwerkbaar gebouw zitten. Niets is minder waar. Ik denk dat zowel leraren als leerlingen er in normale omstandigheden met plezier kunnen werken. En iedere reünist van dit jaar zal kunnen zien, hoe we over een magnifieke bibliotheek beschikken. En de leerlingen hebben een „soos“, die er zijn mag. Bibliotheek en soos laten zien hoe een school door eigen initiatief een eigen gezicht kan krijgen. En ik denk dat dat nog steeds een kenmerk van onze school is. Ik hoop dat die „geest“- of hoe je dat ook verder moge noemen- typerend voor onze school mag blijven. Zulke dingen zorgen er o.a. voor, dat we geen massabedrijf, geen „mammoet“ worden, al suggereert onze straatnaam dat wel.

W.V.O. of „Mammoet“

Vanaf 1971 is er een aanzienlijke wijziging gekomen in ons onderwijssysteem, de oude h.b.s. verdween, al blijven er tot en met 1972 h.b.s.'ers op school („bezemklassen“). Het athe-neum en het havo verschijnen als nieuwe sterren -ook- aan het Heldringfirmament. Beide typen werken in de hoogste twee leerjaren met gekozen eindexamenpakketten van 6 of 7 vakken.



Onze bibliothecaris, R. Kwadijk

Sinds 1971 konden we officieel -opgenomen in het zgn. scholenplan-starten met een tweede tot en met een vierde klas Havo. We formeerden echter geen aparte tweede en derde klassen, doch behielden een driejarige ongedeelde onderbouw. Het is niet mijn bedoeling hier een geschiedenis van brugperiode of atheneumstroom te gaan schrijven, maar me te bepalen tot enkele markante punten in de jonge geschiedenis van het havo aan onze school, dat nu op een periode van 10 jaar kan terugzien.

10 jaar HAVO

In augustus 1971 stapten voor het eerst 78 leerlingen van klas 4 havo de school binnen. Daarvan kwamen er 66% van mulo's. Als ik de lijst van Marieke Arnoldussen tot en met Jan Zijlstra nu weer doorkijk, heb ik de neiging ze alle 78 op te schrijven. Een aantal zie ik nog vrij geregeld, anderen kan ik me nauwelijks herinneren. Een merkwaardig jaar, met een geheel nieuw verschijnsel in onze bovenbouw. Vroeger kwamen er ook wel eens nieuwe leerlingen in de vierde klas h.b.s. bij, doch vanaf 1971 ontstaat er een constante stroom

mulo-, en later, mavoleerlingen naar de 4-havo klas van onze school: jaarlijks ongeveer 50% van de totale 4-havo-bevolking. Zo ontstaat er een zeer heterogeen gezelschap, afkomstig uit onze derde klassen, een reeks mavo's en enkele andere opleidingen. Het geheel wordt gecomplementeerd door wat „ervaren" zittenblijvers. Hoe leren die elkaar ooit kennen?

Havokamp

Ik denk dat veel leerlingen het met mij eens zijn, als ik de kennismakingskampen een hoogtepunt noem in de havo-historie. Naast de eerste -klas, later de zgn. brugklaskampen, tijgen sinds 1974 jaarlijks in september zo'n honderdtal havo'ers naar Harskamp. Na een viertal dagen kijken die wel wat afgeemat uit hun ogen -de docenten niet minder- doch we hebben elkaar op een plezierige, ongedwongen manier leren kennen. Massa's herinneringen: die zijn trouwens nog op-to-date! Want het zelf koken, nachtelijke soep na de dropping, interviews met plaatselijke bevolking staan nog steeds op het menu. Van te voren, zeker als de zaak weer op poten gezet moet worden, hik je daar wel eens tegen aan, deze „vierdaagse", maar achteraf blijken toch zowel leerlingen als hun mentoren weer overtuigd te zijn van de zin van deze onderneming, zeker als de regen niet te zeer het spel heeft gebroken of de tenten teisterde. Zeker een zinvol gebeuren.



Harskamp, 1979, groep Th. Wiggelman.



Eindexamenstunt 1966



Eindexamenstunt 1981

Stunts

Ik weet niet of „stunts” ook altijd zinvolle gebeurtenissen zijn. Ik vermoed enkele docenten-fronsjes boven de wenkbrauwen. In ieder geval zijn eindexamenstunts geen uitvinding van de laatste 10 jaar. Menig h.b.s.'er zal menig sterk verhaal kunnen vertellen van „toen”: paardrijden, ezeltje rijden, bustochten, dilligencetocht, skelterwedstrijd enz. Het ene jaar „valt” beter dan het andere. Ongetwijfeld „hikken” leraren daar (ook) tegenaan (soms terecht): wat zullen ze nu weer met ons uitvoeren? Hoe het ook zij, ik denk dat leerlingen én docenten met veel genoegen op 9 april zullen terugblikken. Na de pauze werden docenten, enigszins beschilderd het Heldring-hospitaal uitgevoerd, om d.m.v. platte wagens op het Julianaplein in ons dorp terecht te komen. En onder het oog van een milde lentezon en vele toeschouwers „sloofden” de leraren zich daar uit in zeskamp en songfestival om de schone prijzen in ontvangst te nemen. Een fijn (en goed georganiseerd) festival!

Studie Examendoen

Als ik dit artikeltje schrijf, zitten we in de eerste week van het schriftelijk eindexamen 1981. Spanning voor leerlingen en docenten! Hoe zal het gaan? Veel geblok, veel organisatie..... De tijden van de mondelinge eindexamens na het schriftelijk, als in de h.b.s.-periode zijn voorbij. Het zgn. schoolonderzoek is er nu. Dat is afgerond en vrij snel na het schriftelijk examen komen de einduitslagen al. Wel verschijnen er geregeld wijzigingen in dit examenmodel, bv. in 1978, wanneer de zgn. herexamenregeling plaats maakt voor een herkansingsregeling. Iedere leerling die in de eerste ronde na het schriftelijk examen niet slaagt, kan vrijwel direkt erna een herkansing krijgen voor maximaal twee vakken. Bovendien hebben nieuwe vakken hun entree gemaakt: iedere havo-leerling kan nu ook eindexamen doen in de expressievakken: handvaardigheid, tekenen of muziek. Naast allerlei activiteiten blijft de studie toch de hoofdzaak, of -wellicht beter gezegd- de voorbereiding, in de ruime zin des woords, op een vervolgstudie of functie in de maatschappij.

Mentoraat

Een belangrijke schakel in de relatie school-leerling, vervult m.i. het mentoraat... Geregeld wordt er in de mentor-

groepen met de leerlingen gesproken over hun studieresultaten, of andere „problematiek“. Er is nl. in de havo-bovenbouw, door de vele verschillende vakkenpakketten, nauwelijks meer sprake van een klassensysteem. Een goed alternatief is dan de mentorgroep, bestaande uit een tiental leerlingen, die via hun mentor geregeld contact met elkaar hebben. Tien jaar Hoger Algemeen Voorbereidend Onderwijs..... Tien jaar Havo op het Heldring College in Zetten. Ik denk dat we aardige resultaten hebben geboekt. Toch blijven telkens weer nieuwe ideeën, nieuwe initiatieven nodig om sleur en doodsheid te voorkomen. Dé „geest“ moet wakker, levendig blijven. We hebben nu zo'n 600 havo'ers „afgeleverd“. Ik hoop dat er bij hen „iets“ is blijven hangen. En ik hoop, straks in september, op de reünie, weer velen te ontmoeten; misschien om nieuwe ideeën op te doen.....

Tot ziens,

J.Lubbers, conrector
havo.



mentorgroep Mw. Bögemann, klas 4, 1981.



De medewerkers aan het
Heldring College in 1981

Tien jaar brugklaskamp

1 September aanstaande is het zover. De duizendste brugklasleerling zal dan kennis maken met het voortgezet onderwijs in het algemeen, met het Heldring College in het bijzonder.

Dat aanstaande tiende kamp: hoeveel leerlingen en begeleiders gaan er mee? Naar het zich laat aanzien een record: ongeveer 170. Wie gaan er mee als klasseleraars? Op dit moment is dat nog niet geregeld, maar het is wel belangrijk dat dat gebeurt want tijdens het kamp moet immers de basis gelegd worden voor een goed contact tussen klasseleraar en klas, voor een periode van drie jaar minstens.

Hoe brengen we die grote club onder? Hoeveel tenten moeten er bij gehuurd worden? Die kerktent van de N.C.S.V. uit Zeist, die we nu al een jaar of vijf hebben opgezet, daar kunnen we toch nooit in met zovelen. Konden we nog maar eens profiteren van de service van de Koninklijke Landmacht zoals toen Hans van Schaik in de brugklas zat.

Zijn vader, buurman van toenmalige collega wiskunde Hans Franssen, was een tamelijk "hoge" en heeft ons een paar keer een fantastische outillage bezorgd: een naar believen uit te breiden hospitaaltent, een serie commandoposttenten, zgn. "hondehokken" (officierstententent) voor de leiding, een complete verlichting, een kist vol borden en bestek, dat alles opgezet en bewaakt door een groep soldaten.

We hadden er geen omkijken meer naar.

Ieder kamp bracht tot nu toe zijn eigen zorgen mee.

De alles overheersende vraag was voor mij telkens weer: hoe zal het weer (Jan Pelleboer) zijn? Eén buitje tijdens een kamp van vier dagen is geen ramp, maar als het blijft hozen, waar blijf je dan?

Wèl de ex-brugklassers van drie jaar geleden - of was het vier? Die weten er alles van. Ik herinner me nog hoe ik 's nachts om half vier, samen met Wim de Geus en Frits Brattinga, wadend door een plas van ongeveer vijftien centimeter diep, enkele leerlingen uit hun tent heb gesjouwd en in de grote tent te slapen gelegd. De volgende morgen heb-

ben we hun luchtbedden en slaapzakken uitgewrongen en te drogen gehangen in de kantine van de Harskamperdennen. De kantine was gelukkig niet officieel in gebruik, zodat we de verwarming op maximum konden zetten; de volgende nacht sliep iedereen droog. Eén keer was het zo bar, dat we besloten een dag eerder naar huis te gaan. Toen ik dat echter aan de leerlingen voorstelde, alsof wij niet al echt besloten hadden.- ging er een gejoel op: "Wij willen blijven". Waarom? Vanwege de sfeer. En daarin hadden ze gelijk. Want al die kampen, ik heb ze allemaal meegemaakt - hadden iets bijzonders, mooi weer of niet.

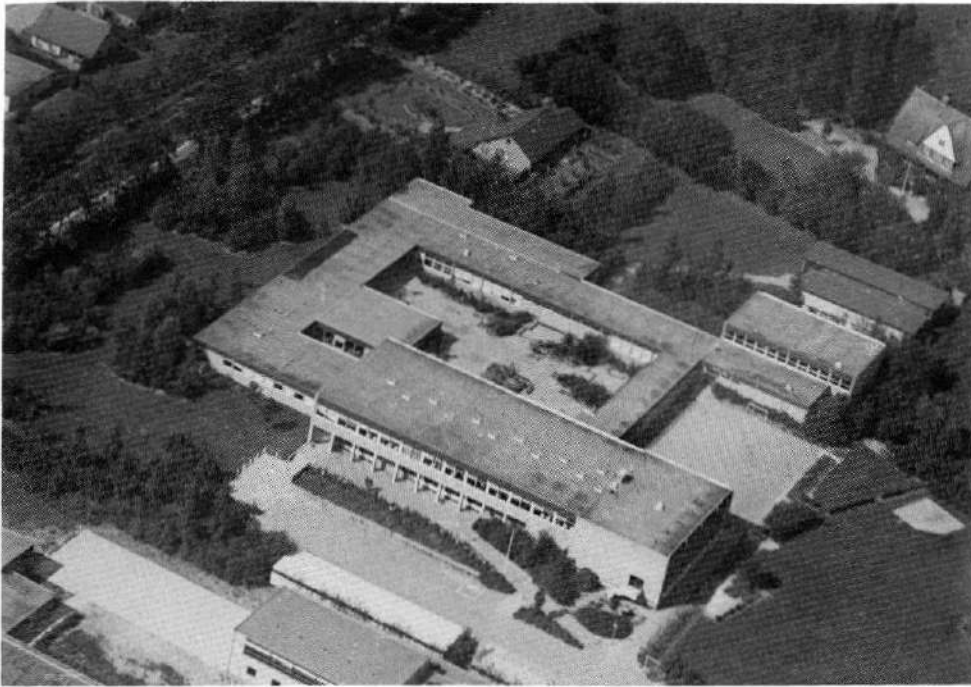
Dat eerste kamp van 22 tot 25 augustus 1972 op de "Tobbenhof" in Elst (Betuwe) met Abelike Janssens, Arno van den Hurk, Steven Constandse, Hans Philippsen, - Kees van Ginkel Frits Robeerst, met Tiemo Oostenbrink, Lauwrens Hacquebord, mijn vrouw. Corrie Bos, lerares Engels, van haar kwam het idee om met de nieuwe brugklassers te kamperen. De sfeer zat er meteen in. Hoewel niet bij iedereen; ieder jaar is er wel een leerling die zich zò uit zijn vertrouwde omgeving gerukt voelt, dat er bij hem maar één gedachte overblijft:

Ik wil naar huis.

Het eten; een belangrijk onderdeel, zoveel mogelijk zelf laten doen, groepsvormend. Ik geef het woord aan Paul Korte, jaargang 1972, uit de kampkrant "In en om de Tobbenhof" Er is sindsdien niet veel veranderd: Het apepootje als voorleesverhaal bij het kampvuur en nog steeds is het zo dat de leiding na twaalfen luidruchtiger wordt dan de leerlingen.

Mari van Rijsbergen,

Andelst, mei 1981.



De rector, C.M.v.d.Berg, controleert de kwaliteit en vorderingen van en aan het nieuwe schoolgebouw



ja, dat hebt u
goed gezien : ook van buiten
is het mijn huis
mijn steen, mijn verf
u mag met uw vinger
langs de lijntjes strijken
en de lampen tellen binnenin
en het desnoods ondersteboven keren
maar het blijft uiteindelijk
MIJN huis, begrijpt u
die buitenkant bijvoorbeeld
zit er niet voor niets aan

HELLA, sept.78



Toen we met 5 Ath. op kamp waren, werd tijdens een discussie het idee naar voren gebracht een sociale ruimte in te richten in onze school.

Wat houdt dit in en waarom moet er zo'n ruimte komen vragen jullie je misschien af?

Dat zullen we even haarfijn uitleggen.

Met een sociale ruimte bedoelen wij, dat er ruimte tot onze beschikking komt, waarin wij onze vrije uren, tijdens en na school, kunnen doorbrengen. Deze ruimte moet natuurlijk gezellig worden ingericht, (door onszelf) waar je mag roken en waar je kan praten met andere leerlingen en leraren... want het is zeker de bedoeling dat zij hier ook komen, zodat ze niet alleen in de lerarenkamer blijven hokken, maar zich ook onder de leerlingen begeven om een beter contact met hen te bewerkstelligen. Dit contact met de leraren is zeer bevorderlijk voor een goede sfeer in de les. (zoals wij zelf ook hebben ervaren) (zie punten verhouding leraar-leerling, door Niek en Dré.) Nu hebben wij met een paar mensen uit 5 Ath. een vergadering van leraren bijgewoond waarin we o.a. dit punt naar voren hebben gebracht. Hierop kregen we te horen dat men zelf al met deze gedachte rondliep maar dat er drie jaren aan vooraf zouden gaan voordat zo'n ruimte opgezet zou kunnen worden, en dit wegens geldgebrek!!

De leraren blijken te verwachten dat wij een perfect opgezet en ingericht gebouw wensen waar veel geld voor nodig is. Dat is volgens ons helemaal niet het geval. Het enige wat wij wensen, is een ruimte voor ons zelf en wij willen die ruimte zelf creëren, zelf inrichten, (persoonlijk dus) zonder hulp van een architect of wat dan ook, zoals het geval was bij de opzet van de patio. Dit hoeft niet veel te kosten, . Als we bijv. een stukje van de fietskelder tot onze beschikking zouden kunnen krijgen. Dit kunnen we dan geheel en al naar onze eigen smaak inrichten. Iedereen heeft wel oude lappen, oude stoelen, kisten, kussens, etc. (alles kan). Ook een pot verf kan wonderen verrichten !!

Dit is onze mening en tevens die van onze klas.

Maar wat vinden jullie ervan ??

We zouden erg blij zijn met wat suggesties en ideeën

Trudy en Xandry.



Foto genomen ter gelegenheid van de opening van de societeit. De handenschudders zijn de heren Janssen, leraar Duits en Overhand, leraar economie, die beiden als krachtige motoren hebben gefungeerd bij de uitvoering van de plannen voor een societeit, die er toch anders uitziet dan iedereen wellicht gedacht had, maar nu niet meer is weg te denken uit het schoolleven

Onze bibliotheek

Het verzoek van de lustrumcommissie om iets te schrijven over onze bibliotheek wil ik gaarne inwilligen. De bibliotheek is per slot van rekening een van de paradepaarden van onze school. De school viert nu dan wel het 60 jarig jubileum, de bibliotheek is nog slechts 23 jaar oud (jong). Toen in 1958 de heer Lubbers Nederlands ging geven aan onze school, trof hij wel al enige boeken aan, (bezit van de Christelijke Normaalschool) opgeborgen in een klein kastje in het kamertje tegenover de trappen in de school aan de Veldstraat. Hij is de eerste geweest die gestalte gaf aan de oervorm van de huidige bibliotheek. Het boekenbezit werd wat uitgebreid (mondjesmaat) de eerste jaren vooral met boeken voor het vak Nederlands. Ik herinner me nog dat er in 1961, toen ik aan onze school begon, een tiental boekjes voor het vak Engels waren. Dank zij een budget van fl. 50,00 per jaar kon dat wat uitgebreid worden. Een deel van die alleroudste collectie staat nu nog in de bibliotheek. Wel een bewijs van "degelijkheid" van de eerste boeken.

In 1964 nam de heer Arends de taak van bibliothecaris op zich, gehonoreerd naar ik meen met de eerste taakuren voor deze functie. (1 of 2) Hij was degene die de eerste catalogus voor onze bibliotheek samenstelde, een catalogus die door een veranderde opzet (ik kom daar later in dit verhaal op terug) niet meer in gebruik is, maar die jarenlang goede diensten heeft bewezen. Het hele bibliotheekgebeuren vond nog steeds plaats in die wat donkere ruimte tegenover het trapportaal. Toen de heer Arends met zijn dekanaat begon werd de heer Rutgers bibliothecaris.

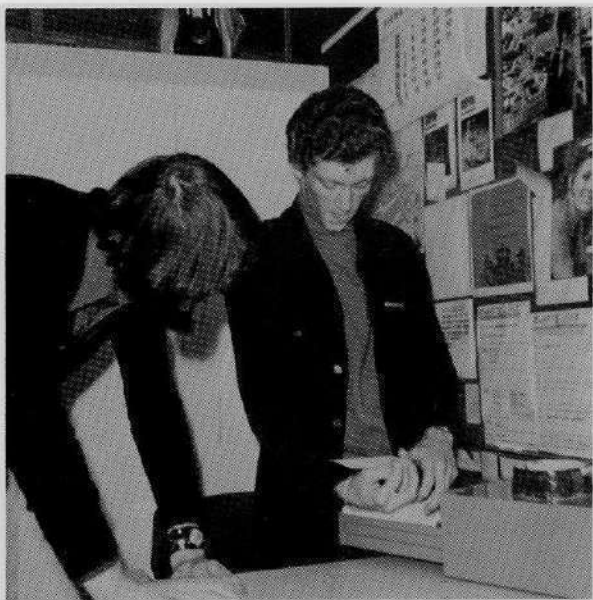
In de tweede helft van de zestiger jaren kwamen de plannen voor een nieuwe school. Voor een bibliotheek en een leesstudiezaal zou daarin een centrale plaats zijn. Deze ruimten zouden, zo zei men, het warm kloppend hart van de nieuwe school worden. Het resultaat was eerlijk gezegd wat teleurstellend. Centraal gelegen, ja; de ruimte was echter zo smal, dat je eigenlijk alleen in de lengte kon lachen. Daarbij was het vreselijk gehorig. Het schuiven van

stoelen of tafels op de stenen vloer maakte een oorverdovend lawaai. In de nieuwe bibliotheek een nieuwe bibliothecaris, de heer Robeerst. Het was inmiddels 1971 geworden. De ludieke wijze waarop, en de liefde waarmee hij zijn bibliotheek "runde", deden ons de ongunstige omstandigheden waaronder dit moest gebeuren gelukkig grotendeels vergeten. Voor degenen die het niet weten, of misschien vergeten zijn, de vier kamertjes I a, b, c, en d van de dekanen en de coördinatoren vormden toen de leeszaal en de bibliotheek.

De heer Robeerst met één van de assistenten van het eerste uur, Hans Evers.

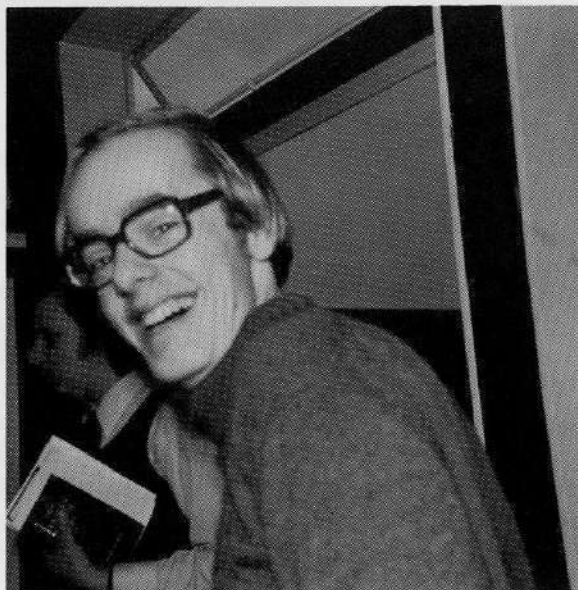


Om de bibliotheek wat langer geopend te kunnen houden en vanwege de snel in aantal groeiende werkzaamheden, maakte de heer Robeerst voor het eerst gebruik van de welwillende medewerking van een aantal moeders van leerlingen, die tijd vrijmaakten om de "uitleen" te be"mannen". Een instelling, deze bibliotheekmoeders, die niet meer weg te denken is uit de school. Ook leerlingen werden ingeschakeld. De heer Robeerst had een fijne neus (of snor) voor boekenliefhebbers. Op gevaar af enkelen te vergeten wil ik een aantal namen noemen van medewerkers/sters die in de loop der jaren van onschatbare waarde geweest zijn of nog zijn. In willekeurige volgorde: Mevr. Kampfraath, mevr. Saenger, mevr. Pons, mevr. de Ridder, mevr. Beerhorst, mevr. Rip,



Robert Arpots
en
Joost Scheltinga
Bibliotheek-
assistenten.

Teunis Hol
met
de heer Robeerst
op de achtergrond.



mevr Geurts, mevr. van Veelen, mevr. Oldhoff, mevr. Thijssen, Abelike Janssens, Fineke Jansen, Joost Scheltinga, Hans Evers, Teunis Hol, Robert Arpots, Auke Verhaaf, Anne Schouten, John van Zuylen, Romein van der Drift, Hans van Keulen, Heino van Rijnberk, Wilma van Zwan, Peter Wijntje, Dionni de Vree.

In de periode Robeerst (1971-1974) werd het verlangen naar een "echte" bibliotheek annex lees/studiezaal steeds groter. De kansen daarop stegen plotseling enorm, toen de heer Plomp, directeur van de Provinciale Bibliotheek Gelderland, voorzitter werd van ons schoolbestuur. Een voorzitter uiteraard die niet overtuigd hoefde te worden van het belang van een goede bibliotheek/mediatheek. Er kwamen grootse plannen. We bezochten andere bibliotheken, lazen allerlei informatie, de financiën werden besproken, materialen werden uitgezocht. Kortom, na lange voorbereidingen, was de zaak rond. Met behulp van een lening van, naar ik meen fl.200.000,= werden op een deel van de patio de huidige bibliotheek en leeszaal gebouwd. Inmiddels was ik de heer Robeerst opgevolgd als bibliothecaris. (1974) Voordat we de nieuwe ruimte betrokken, besloten we het hele boekenbestand in te werken volgens het systeem van de Openbare Bibliotheek, het z.g. Siso. Nog in de oude bibliotheek heeft de heer Plomp een aantal medewerkers/sters ingewijd in de geheimen van dit coderings-systeem. Dit is sneller verteld dan in de praktijk uitgevoerd; het bleek een zeer tijdrovend karwei. Een jaar nadat we verhuisd waren was de zaak rond. Aan dit werk werd ook deelgenomen door een aantal bijna oudleerlingen (direct na hun examen) die vacantiwerk zochten. Dat waren Caro Beerhorst, Alma van Donk, Ans Breunese en Maarten van Thiel. In mei 1976 werden de nieuwe bibliotheek en leeszaal geopend. Een fraai drieluik tegenover de ingang herinnert nog aan die heuglijke dag. In de bibliotheek werd ook plaats ingeruimd voor een mediatheek (diacassettes en ong. 200 videobanden voor de verschillende vakken). Dank zij een jaarlijks budget van fl. 10.000,= kon het boekenbezit sinds 1974 flink uitgebreid worden. Het is maar goed dat er heel wat uitgeleend wordt, want als alle boeken "thuis" zouden zijn is er kastruimte tekort. (ong. 240 mtr. aan kastplanken) In 1973 werd reeds een begin gemaakt met het verzamelen van literaire knipsels. Deze verzameling was aanvankelijk losbladig.



In de nieuwe bibliotheek. Mevr. van Veelen en de heer Kwadijk. Op de achtergrond Wilma van Zwan.

Aan het rubriceren daarvan hebben ook weer een aantal leerlingen meegewerkt. (gedeeltelijk als vacantiewerk) Het waren, Hanneke van Vliet, Gabriëlle van Netten, Silvia Rothman, Robert Arpots, Wout van der Heiden, Jaap Kees Kwadijk. Alle knipsels zijn nu onder gebracht in een ringbandsysteem, en vormen een belangrijk deel van de secundaire literatuur. Ik geloof dat allen die meegewerkt hebben om onze bibliotheek te maken wat deze nu is met gepaste trots kunnen terug zien op hun werk. Tot dusverre heb ik alleen geschreven over de geschiedenis van onze bibliotheek.

Hoe reilt en zeilt ze nu ?

De bibliotheek is vrijwel de hele dag open van acht uur 's morgens tot half vijf 's middags. Mede dank zij de hulp van mevr. van Veelen, mevr. Oldhoff en een aantal leerlingen uit de hogere klassen. Van de leeszaal wordt druk gebruik gemaakt, ook door groepen of klassen die werkstukken moeten maken. Door het steeds groeiend aantal leerlingen en de te geringe ruimte in de school dreigt er een wat oneigenlijk gebruik gemaakt te worden van bibliotheek en leeszaal, vooral tijdens de pauzes. De bibliothecaris en zijn assistenten moeten zich met hand en tand verzetten tegen het nuttigen van meegebrachte drink-en/of etenswaren. Dit verdriet hen zeer. Ook gestrafte of eruit gestuurde leerlingen worden nog al eens naar de bibliotheek verwezen, hetgeen me psychologisch onjuist lijkt; het is immers een genoegen in deze ruimte te vertoeven. Ik wil echter beslist niet in mineur eindigen, maar constateren dat nu wellicht iets gerealiseerd is van de oorspronkelijke ideeën betreffende de bibliotheek in de nieuwe school:

nl. te zijn het warm kloppend hart.

R. Kwadijk.

Laatste schooldag 1977

Als je opgebeld wordt om een stukje in een lustrumkrant te schrijven dan denk je in eerste instantie over het schrijven van dingen die je zelf meegemaakt hebt tijdens je schooltijd op het H.C. Over verenigingen waar je in hebt gezeten, bijv. een schoolbestuur, de redactie van een schoolkrant e.d. Maar dan bedenk je ook, dat misschien wel anderen daarover zullen schrijven.

Ik geef op het moment een aantal uren les aan een middelbare school. Een tijdje geleden waren er de laatste schooldagen voor de verschillende eindexamenklassen.

Als 'broekie' dat zelf nog maar net van de middelbare school is spreek je die gebeurtenis wel aan en ben je benieuwd wat de leerlingen verzinnen.

Ik kan me nog goed herinneren dat wij met onze klas voor het laatst les hadden in 1977.

's Morgens meteen een van de eerste lessen al reden sommigen van ons met de brommer door de gangen van het H.C.

Dat gaf wel een prima effect toen, maar het werd ons ook meteen duidelijk dat dat niet de bedoeling was, van een van de laatste schooldagen en dat we moesten wachten tot na de 1^e pauze (of zoiets). Met heel veel mensen zijn we toen even bij 'Joop' (bij het station) wat gaan drinken. Daarna zijn me een aantal herinneringen niet meer helemaal duidelijk. Het was in ieder geval de bedoeling om met alle eindexamenleerlingen naar het station van Zetten te gaan en dan met de boemel naar Hemmen.

Vanaf school gingen we met tractoren en aanhangers naar het station. De 'rest' van de school begeleidde ons daarheen.

Op het station brak grote paniek uit toen opeens zoveel mensen enkele reis Hemmen wilde kopen. En ik herinner me dat die rode boemel nauwelijks in beweging kon komen.

Voordat we echter in de trein zaten was er nog een dubbelzinnige toespraak van de rector. Hij vertelde dat we nu vanaf het C.S. (ook centraal schriftelijk) naar een volgende 'station' zouden gaan.... In Hemmen aangekomen was de conducteur 'nog' bezig mensen te achterhalen die geen

kaartje hadden gekocht.*

De tractoren die ondertussen ook naar Hemmen waren gereden, reden ons weer terug naar een ondertussen lege school.

Dit het verhaal zoals ik het in mijn klas heb verteld over hoe wij, onze laatste schooldag hadden gevierd.

De eindexamenleerlingen van deze school hadden mensen uit een bejaardenhuis uitgenodigd weer eens in de schoolbanken te zitten. Bij het betreden van een scheikundelokaal merkte een oudere heer op: "hier kan het wel knallen hè".

Arjen Post

Mei 1981 te Enschede.

Kampen en werkweken

Anno 1981 lijken deze activiteiten niet meer weg te denken uit het totaal programma van onze school, al zou het alleen maar gaan om de vele discussies en emoties, die de werkweken en kennismakingskampen losweken. Naarmate de problemen toenemen, door schaalvergroting en herziene standpunten over inhoud van deze weken, verschijnen er ook meer nota's met suggesties, die soms lijnrecht tegenover elkaar staan. Als dan uiteindelijk gekozen is en de werkweken zijn tot een einde gebracht, dan verbazen velen zich erover, dat alles weer goed gekomen is, hoe goed of hoe slecht sommige draaiboeken in elkaar leken te steken. Het is te hopen, dat de moed en de animo blijft bestaan om met de leerlingen op pad te gaan. Niet alleen om deze wat meer te laten zien dan de binnenkant van het vaklokaal en het schoolgebouw, maar ook om andere kwaliteiten van leerlingen en leraren van en bij elkaar en zichzelf te ontdekken, die anders soms zo slecht naar voren kunnen komen.

Voor wat betreft de kennismakingskampen moeten we terug gaan naar begin van de jaren zeventig. In een ander artikel over tien jaar brugklaskamp wordt daar meer over verhaald. Beide kampen draaien nog steeds en vormen voor de brugklas en 4 havo het begin van de cursus. Voor wat betreft de werkweken is ooit gestart voor de tweede klas met het z.g. Betuweproject, wat nu aan de eerste klas is toegefallen, terwijl de tweede klassers nu wat verder van huis gaan. De derdeklassers gaan sinds, bijna alweer mensenheugenis of zeilen in Friesland of wandelen in de Hunrück in Duitsland. Een aantal jaren waren voorts de grote hoofdsteden van Europa, Londen, Berlijn en Parijs doelwit van onze bovenbouw. Nu wordt diezelfde bovenbouw verdeeld over een aantal z.g. vakprojecten, al of niet in het kader van een naderend schoolonderzoek. Zo waren en zijn er projecten geweest van geschiedenis, biologie, engels, nederlands, handvaardigheid/tekenen, aardrijkskunde, Duits, bewegingsonderwijs, natuurkunde, economie, scheikunde, muziek en godsdienst. In totaal gaan dan zo'n 500 leerlingen tegelijk op stap en komen ook weer, vele ervaringen rijker, terug. Het is nu 1981 en het is niet zeker of in mei 1982 deze

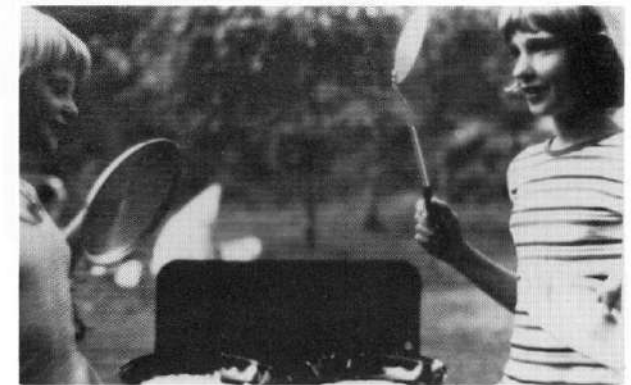
werkweken weer op deze manier georganiseerd zullen worden. Een ding staat althans voor mij vast: de werkweken moeten blijven!!!

maarten foeken

Het havokamp, bezig met het thema :agressie (1981)



Brugklassers, bezig met het zelf bereiden van een meestal zeer smakelijke maaltijd





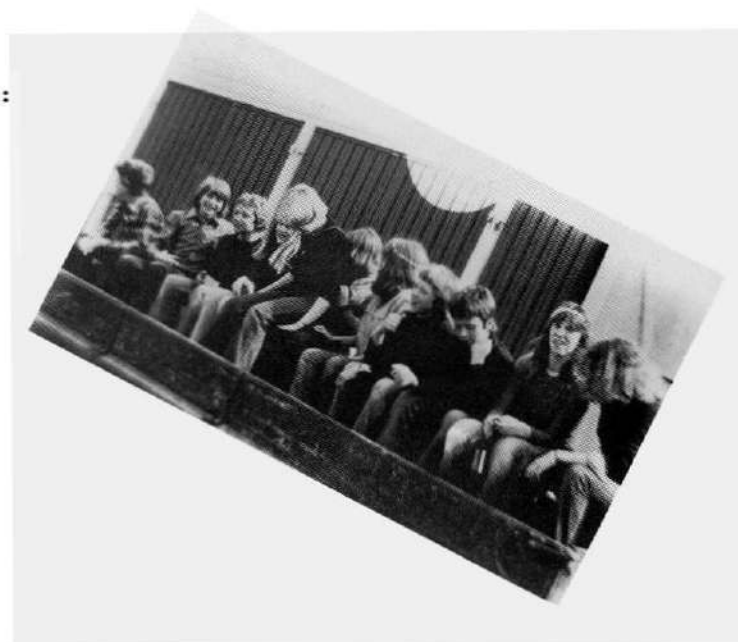
Op het brugklas- en 4 havo kamp op de camping de Harskamperdennen zijn de heren Hugen (links met hoed) en Veldhoven (rechts in overhemd) sowieso onmisbaar. Velen zullen zich de heer Hugen herinneren, rondrijdend op een bromfiets, op weg naar of ergens vandaan. De heer Veldhoven zal zeker in de herinnering gegrift staan bij de z.g. Bosgroep ofwel de vogelkersvernielers : 'Mannen, deze bijen zijn niet om in je voet te hakken, want ze zijn scherp'

Rechts de leraren Dielen (links, nederlands) en Boekwijt (rechts, handvaardigheid) bij het vervullen van hun onvermijdelijke plicht.





Uit diverse jaargangen:
Leraren en leerlingen
op werkweek. Gaan de
archieven pas echt na
vijftig jaar open ?





Dat het er ook wel eens vrolijk aan toe kan gaan, bewijst de foto links. De prachtige vakwerkschuur met bijgebouw is het bij velen bekende onderkomen in Dorweiler, waar derde klassers verbleven tijdens hun wandelwerkweek en in het niet al te verre verleden ook eens een nog steeds niet ge-evalueerd weekend van zes atheneum met hun docenten.

Foto onder laat een opname zien van de werkweek biologie 1981 in Zuidlimburg bij de z.g. reuzekeien in de buurt van het dorp Vijlen.



Het oudste experiment

Vanaf de invoering van de Mammoetwet heeft het Heldring-College een driejarige brugperiode.

Deze ontstond op grond van pragmatische overwegingen. Immers in 1968 werd de H.B.S. omgezet in een Atheneum, maar voor de Havo-school zou nog drie jaar gevochten moeten worden. De leerlingen die in 1968, 1969 en 1970 werden toegelaten kwamen in een Atheneum-school terecht en voor velen onder hen was dat toch niet het einddoel dat hun wachtte. Dat zou de Havo zijn.

Tot en met de derde klas was er niets aan de hand want pas in de vierde moest de groep in een Havo en een Atheneum afdeling gesplitst worden. Groot was de vreugde toen oktober 1970 een Havo-school werd toegewezen. De leerlingen van de derde klas in de cursus 1970/1971 konden een keuze doen waarvoor ze vanaf 1968 waren aangenomen.

Namelijk die tussen Havo en Atheneum.

In die jaren '68-'71 was er gegokt op deze gelukkige afloop en werd er aan leerlingen, die elders in het land in streng gescheiden groepen onderwijs kregen, op het Heldring College gezamenlijk les gegeven. Dat ging zonder noemenswaardige bezwaren. Daarna werd deze situatie vanaf augustus 1971 officieel gecontinueerd. Het Heldring College kreeg een driejarige brugperiode, waarin Havo en Atheneum-leerlingen oprukken naar de twee of driejarige bovenbouw, zonder dat ze van zichzelf wisten of ze nu een Atheneum of een Havo-leerling waren.

Door dit besluit was het Heldring College een unicum in de wijde omgeving. Het samen houden van zulke uiteenlopende leerlingen tot en met de derde klas, was volgens collega's, van andere scholen uit de regio, onderwijskundig niet verantwoord. Wij echter vonden van wel, hoewel hier en daar methodes moesten worden gezocht die bij de vakken in onze onderbouw pasten en heeft de natuurkunde sectie in samen-

werking met de V.U. te Amsterdam een heel apart lesprogramma ontwikkeld dat differentiatie binnen klasseverband mogelijk maakte. De ouders steunden onze opvatting dat leerlingen van 12, 13 en 14 jaar nog niet ingedeeld hoefden te worden in meer of minder begaafden groepen leerlingen, want steeds meer ouders zonden omwille van de driejarige brugperiode hun kinderen naar onze school. Wat eerst pragmatisch begon, werd in 1971 een experiment en is nu anno 1981 gewone werkelijkheid. Een leerling zit bij ons in 'n klas 1, 2 of 3 zonder enige toevoeging. Sommige idealen uit het begin zijn niet verwerkelijk: van veel doorbrekende projecten die opgezet zouden worden is niet veel terecht gekomen. In de werkweken van de onderbouw in de laatste jaren, zien wij hier toch weer iets van terugkomen. De tijd hebben we nu gehad, want langzaam maar zeker ontstond in Nederland waardering voor de verlengde brugperiode. In de omgeving gingen verschillende scholen over tot verlenging van hun brugperiode en het Heldring College werd meerdere malen om raad gevraagd. In de cursus '80-'81 trokken rector en docenten het land door om de idee van de mogelijkheden van de driejarige brugperiode uit te dragen. Wij zijn met onze onderwijskundige opzet niet meer alleen. Met trots kunnen wij bogen op onze bijdrage aan het onderwijs in Nederland als één van de weinige scholen, die vanaf het begin het aangedurfd heeft met een driejarige brugperiode te werken en te leven.

Het lelijke jonge eendje werd toch een zwaan.

C.M.van den Berg, rector.

Vanwaar de naam Heldring college

„ Een eenvoudig-praktisch man " Zo beschreef O.G. Heldring zichzelf. Het gebeurde is een verslag dat hij uitbracht over "Steenbeek" , het tehuis voor meisjes dat in zijn dagen nog "Asyl" genoemd werd. De benaming "Asyl" is verouderd, de omschrijving "eenvoudig-praktisch" niet. Toen Heldring zichzelf zo typeerde had hij nog bijna twintig jaar werk tegoed. Op 11 juli 1876, een eeuw geleden, werd hij weggenomen. Toen werd zijn werk door Hendrik Pierson voortgezet.

Merkwaardig, die verbinding van de namen Heldring en Pierson. Het doet aan een bankierskantoor denken. Welnu, eigenlijk waren beiden, "bankiers", maar dan als beheerders van mensenzielen en met een clientèle bestaande uit prostituees waar ook Jezus een zwak voor had.

Zetten is niet meer "het hart" of "geweten" van Nederland, zoals in Heldrings dagen. Misschien waren dergelijke lofuitingen ook te overdreven, vrucht van achterhaalde romantiek. Een bepaalde ontzuivering kan heilzaam zijn. Wij hebben in kerk en maatschappij geen pilaarheiligen nodig, we weten goed genoeg dat ook de grootste figuren slechts mensen zijn. De pioniers waren in diverse opzichten kind van hun tijd. De negentiende eeuw is voorbij, met zijn diligence aardappelnood, t.b.c. en achterstalling van vrouw en kind. Heldring heeft er geen idee van gehad dat binnen honderd jaar zich spectaculaire veranderingen zouden voltrekken waar- bij alle vorige eeuwen lijken te hebben stil gestaan en waar- mee we blij zijn. De Asylen zijn eerst Gestichten geworden en daarna Tehuizen en dat is goed.

BAANBREKER.

Maar als wij vragen hoe zo'n ontwikkeling mogelijk is geweest komen wij toch terecht bij de enkelingen die als baanbrekers, als uitschieters, de aanzet hebben gegeven. Zij waren het die niet alles "namen".

Als omstreeks 1845 de Afscheidenen zeggen dat ze het niet



langer uithouden in het enerzijds duffe, anderzijds tyrannieke Holland, is het O.G.Heldring bij wie ze komen overleggen. Waarheen te emigreren? Gedacht werd aan „onze Oost” Heldring ging er enthousiast opin, zag zendingmogelijkheden. Maar de minister van koloniën weigerde het verzoek; de Nederlands christelijke overheid was bang voor een evangelieverkondiging door leken onder de politiek-rustige moslims. Toen is de nieuwe toekomst in Amerika gezocht en gevonden. Waarom gingen deze afgescheidenen naar Heldring ? Omdat hij het was geweest die had laten horen dat er in Nederland nog ontoelaatbare slavernij bestond. Hij was het geweest die de mensen zonder maatschappelijke toekomst had gewezen op de pas droog gelegde polders en die in Hoenderloo een put gegraven had en een school gebouwd. Hij had de armen gezegd dat ze er recht op hadden (zij het "in het zweet des aanschijns") hun brood te verdienen.

DORPSDOMINEE.

Heldring was slechts een eenvoudige dorpspredikant, in de kleinste kerkelijke gemeente van Nederland. Maar hij had zich reeds laten horen. Ook over een noodzakelijk Reveil in de kerk. In 1845 had hij een appèl doen uitgaan naar "de vrienden des Heeren die met mij hebben leren kennen door de Heilige Geest dat de Gereformeerde kerkleer niet uit de mensch maar uit God is".

Zo'n oproep lijkt alleen te leiden tot weer wat stichtelijkheid-en die was er al genoeg. Maar vanaf de eerste vergadering van de "Christelijke Vrienden" werd steeds begonnen met de berichtgeving over Christelijk-maatschappelijk werk in Nederland en daarbuiten en werd over de financiering gesproken. Heldring wist van de combinatie van woord en daad. Hij werd redacteur van een belangrijk tijdschrift: "De Vereeniging: Christelijke Stemmen".

Hij werd de oprichter van de tehuizen voor meisjes. Een bezoek aan de vrouwengevangenis in Breda opende hem daarover de ogen. Boven "Steenbeek" kwamen de letters U.V.W. te staan, (Uit Verlies Winst) een levenswijsheid die U niet meteen als verouderd moet afdoen.

SAMENWERKING.

Heldring zag goed dat, wilde dit werk slagen, samenwerking

gezocht moest worden met geestverwanten in binnen en buitenland. Intensief werd zijn contact met de Lutherse J.H. Wichern, steeds probeerde hij diens kirchentage bij te wonen. De "Evangelische Alliantie" (de oecumenische beweging van de negentiense eeuw) werd de plaats waar net als in de wereldraad van kerken nu, vanaf het evangelie gesproken werd over alle geestelijke en maatschappelijke vragen. Heldring zag daarbij de hele wereld en ook het "christelijke" Europa als zendinggebied. Ik raak nooit uitgedacht over zijn woorden in de eerste jaargang van de Magdalena-Almanak.

"Als eenmaal het nageslacht bij de geschiedenis van het midden der 19e eeuw stilstaat, dan zal het daar een woord vinden waarover het ten hoogste verbaasd zal zijn: Innere Mission. Dit woord zegt veel. Het is de openlijkste en strengste verklaring dat een gedeelte van het Christendom tot het heidendom vervallen is. De zending aan de Heidenen over te brengen tot een gedeelte der Christenheid, is de ronde en trouwhartige verklaring. Wij zijn Heidenen geworden. In ons midden brenge men het Evangelie. Hier is het licht van de kandelaar geweken."

Wel moeten wij, terugkijkend, constateren dat Heldring niet ver genoeg is gegaan. De maatschappelijke en kerkelijke misstanden worden niet verholpen door werk dat alleen filantropisch-charitatief blijft.

Heldring is bijvoorbeeld nooit afgekomen van het waanidee dat de standen door God gewild zijn en een mens zich heeft te schikken. Wij weten gelukkig beter. Tegelijkertijd zijn juist wij het, die naar een ander uiterste doordrijven en net doen alsof het Evangelie ons leert dat de Heer van deze wereld een voorkeur voor armen boven rijken heeft. Het recht der armen heeft Heldring geweten en gewild. Met een beroep op Ezechiël 34 ondernam hij het "niet op te houden het weggedrevene weder te zoeken. Ik zal niet eindigen de ontfermende liefde te openbaren, maar ik zal ook getuigen tegen een christelijk volk dat in zijn middelen zulke afgoden dient en de schandelijkste zonden duldt". Het is waar, dat hij daarbij niet ver genoeg gegaan is. Hij wist dat getuigen beter is dan redden, maar is zelf niet verder gekomen dan het burgelijke "voorkomen is beter dan genezen".

Dat was al veel , misschien mogen wij van hem ook niet meer verwachten. Een bepaalde tijd moet rijp gemaakt worden voor fundamentele vernieuwing en zover was het ook nog niet. Maar soms ontmoetten we bij Heldring uitspraken waarvan wij denken: Waarom heeft U hier niet wat verder doorgestoten? De paria's zijn voor Heldring uiteindelijk toch een andere groep mensen dan diegenen die het zoveel beter hebben getroffen in dit leven. Ze blijven buiten. Ze zijn object van onderzoek, van steun, van een erkenning ook betreffende hun rechten- maar toch in de eerste plaats "interessant" en dat gaat net niet ver genoeg. In een van zijn artikelen raadt Heldring zijn lezers aan ook eens, net als hij per trein in de vierde klasse te reizen. "om het interessante gezelschap dat men daar zal aantreffen"...

Misschien schokt mijn (voorzichtige) kritiek op de hoogvereerde Heldring. Maar waarom zou zo'n bedenking ongepast zijn ? De Bijbel is ook niet bang om grote gelovigen te tekenen in al hun hoedanigheden en met name de verkeerde... We moeten constateren dat Heldring het de gegoeden niet moeilijk gemaakt heeft. Ook niet toen hij schreef "Mijn hart wordt vijandig tegen alle genootschappen. Waarom ? Dat is het materiele Christendom zonder geest en leven. Genootschappen zijn de rustpunten waar de mensch zijn geloof en liefde neerlegt om eens te zien wat goed hij met zijn f. 5,- kan doen". Het heeft niet echt revolutionair gewerkt, zo'n uitspraak. Heldring heeft dan ook, net als zijnvriend Wicher in Duitsland, steeds volop geld gekregen van hen die vonden dat ze wel iets mochten doen, met name, nadat het appèl van Karl Marx de wereld was doorgegaan en de massa's zou gaan bereiken.

Soms heb ik de indruk dat een miskend man als Jan de Liefde die vanwege zijn felle mond nooit een cent heeft gekregen van de Reveil-vrienden en al zijn sociale werk met eigen pen en oratorisch vermogen bij elkaar verdiend heeft, groter is geweest dan Heldring.

Ons past gelukkig het laatste oordeel niet. Het is voldoende na honderd jaar dankbaar en met respect te kijken naar deze "eenvoudige praktische man". Temeer omdat O.G. Heldring blijkens deze typering ootmoedig het betrekkelijke van zijn arbeid zag. Wie neemt het op zich de aanstaande herdenking van zijn sterfdag te gebruiken voor een diaconaal en missionair Reveil ? Toen in 1904 herdacht werd dat Heldring een eeuw geleden geboren was, heeft Pierson dit aangegrepen om te collecteren voor de herbouw van Talita Kumi en dat leverde bijna een ton op.

Dr. L.Schram

(artikel overgenomen uit
het dagblad Trouw, mei 1976)



* * *



* * *

* * *



Het lerarencorps met echtgenote(n) (s) tijdens het afscheid van directeur C.A. Suiker in 1970



De olifantenzagers gestraft

een drama

Misschien heb ik je het al eens verteld,
of was ik toen aan het dromen?
Ik liep eens door het open veld,
met in de verte oprijzende bomen.
Wat ik zag was niet te geloven:
daar stond een reusachtige kast,
zeer stevig en zeer vast,
met de letter O van boven,
welke werd ondersteund door twee olifantjes van hout;
helaas waren die niet van goud
Maar wat ik in die kast zag was heel naar,
en ook wel erg raar,
Een echte grote olifant,
in zes stukken gesneden.
Inderdaad, er was iets ernstigs aan de hand,
iemand had de wet overtreden,
nee, het was echt niet pluis;
enigszins bedrukt liep ik naar huis.
Enige dagen later in de regen
kwam ik iemand tegen,
die van het geval op de hoogte was;
en dat kwam goed van pas!
Eerst een hartelijk onthaal,
vervolgens vertelde hij mij het hele verhaal.
Je zult merken, dat je siddert en beeft
als je hoort wat hij mij verteld heeft.

'Ik kwam laatst bij ouwehand
Daar zag ik een grote olifant.
Ook zag ik twee mannen, die nogal geheimzinnig deden,
zij waren het die de wet gingen overtreden.
Ik besloot hen in de nachtelijke koude
maar eens goed in de gaten te houden.
Die nacht was het stikdonker en nieuwe maan
Plotsklaps flitste er een zaklamp aan.
Daar gingen de twee verdachten,
die op dat moment trachten
hun slag te slaan.
Er werd gefluisterd,
en aangezien ik goed heb geluisterd,
weet ik wat :
'Voor een groot monument gebruik je geen kat
maar een echte, grote olifant
uit de diergaarde ouwehand.
Toe, maak het hok maar open
en breng het logge beest aan het lopen.
Ik volgde op een afstand,
en zag hoe de boeven zich begaven
naar een hol, in de rand
van de steile Grebbeberg gegraven.
Toen de olifant naar binnen was gegaan,
werd het deurtje dicht gedaan.
Voor hem begon het lange gewacht
tot de volgende nacht.

Toen was ik natuurlijk weer aanwezig.
De boeven waren intussen bezig
met het openen van de deuren van de grote vrachtwagen.
En toen ging het gebeuren:
want wat we daar zagen,
was een grote kast.
De boeven waren echter verrast
toen bleek dat de kast zes vakken had.
Maar een van de twee wist wat.
Hij zei : 'Ik heb een motorzaag,
en zagen dōe ik graag.
Breng hier die fant,
er is niets aan de hand:
even in zessen zagen,
dan kan hij in de kast en in de wagen.
Toen dat gebeurd was
starttte men de wagen alras.
Ik had een skate-board en een touw
om er achter aan te haken.
Ik deed dit dus maar gauw
om het tweetal niet kwijt te raken.
En daar gingen we henen,
tot een kilometer of vijftig van Rhenen.
Toen we stopten was ik bont en blauw.
Ondanks dat verstoppte ik mij gauw.
De twee gingen de kast uitladen.
En wat toen, dat mag je driemaal raden:

Even een harde slag,
en het tweetal was hetgeen er onder lag.
Daar stond de grote kast,
fier rechtop en rotsvast.
Een werkelijk merkwaardig monument;
en indien ik de overtreeders had gekend,
dan wist ik de bedoeling
van dit rare ding.
Een ding was zeker :
De letter O stond centraal,
alleen het was wat kaal.
Daarom heb ik er een houten O en twee olifantjes opgezet;
zo kwam het geheel toch nog tot zijn recht.'
Een bizonder sterk verhaal
in heldere duidelijke taal,
wat deze voorbijganger vertelde,
en wat vele minuten vergde,
maar de enige verklaring voor de kast met de olifant
die daar stond, rechtop en rotsvast in het wijde land.
En nog een p.s. :
Dit verhaal is een wijze les:
Wie de dieren niet ontziet,
geniet ook zijn eigen leven niet!

Vital de Groot, klas 1a,
1980-1981



1A



1B



1C

Cursus 1980 - 1981



1D



1E



2A



2B



2C



2D

Cursus 1980 - 1981



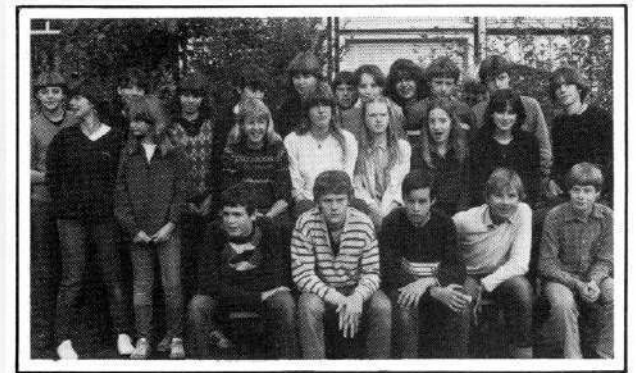
3C



3A



3B



3D



4H



4H



4H

Cursus 1980 - 1981



4H



5H



5H



5H



5H



4Ath. 1



4Ath. 2

Cursus 1980 - 1981



5Ath.



5Ath.



6Ath.



6Ath.



6Ath.

De leerlingvereniging: Plus est en vous

Heldring College. Leerlingen met een vereniging. Gezicht dat bepaald wordt door enkelen. Zo gaat dat, niet waar? De ijzeren wet van de oligarchie bewaarheid zich zo telkens in vele verenigingen. Niet zozeer, omdat een actieve (oud)-leerling daar genoeg in schept, maar meer omdat de passieven de actieven (o, kleine minderheid) in die rol drukken. Met genoeg ook. Met alle respect voor de besturen, die hen voorgingen, maar het bestuur Arpots trok als eerste van leer tegen het besloten, elitaire karakter van een bestuur. Openheid moest het maken. Uit het eerste vergaderverslag: We wilden openheid en nou ja, als je dat wilt, en dat ook nog bekend maakt, dan moet je ook de daad bij het woord voegen. (...). Ze staan inderdaad vaak los van elkaar, die twee. Maar na deze start waaruit ik proef 'waar zijn we aan begonnen', is dit bestuur toch onder de leerlingen gekomen. Iedereen kende hen. Tot dan leek het namelijk een voorrecht, voorbehouden aan de bovenbouw om te weten, wie er in het bestuur zat. Het jaar daarop: het voorgestelde nieuwe bestuur, lijst één, moet na de verkiezingen (!) wijken voor het alternatieve tegenbestuur, lijst 2 t/m 20. Zoveel lijsten om aan te tonen, hoeveel alternatieven Plus est en vous zichzelf wist aan te bieden. En democratiseren werd de leus van het nieuwe jaar. Het jaar daarop was er de mogelijkheid om zich als individu kandidaat te stellen voor een nieuw te vormen bestuur. Zo hoort het toch: Plus est en moi. Daar moet tenslotte aan gewerkt worden op een school. In 1976 de eerste voorzitter; is vanaf dan geen aparte vermelding meer waard, is normaal.

Wie zaten er zoal in het bestuur?

1973-1974 : Robert Arpots, Margot Kikkert, Willard Mans en Caro Beerhorst.

1974-1975 : Wouter Stol, Lotje Finkensieper, Cees Berkel, Anita Roodenburg, Henriette Renkers.

1975-1976 : GertJan Klein Rensink, Arjen Post, Gineke van Donk, Clara Mulder, Ingeborg Mans.

1976-1977 : Kirsten van Laar, Bas Ingenhousz, Pam van den Berg, Trudy Kikkert, Jaap Veenman, Tomas Finkensieper, Lieke Dubois.



Het alternatieve tegenbestuur lijst 2 t/m 20

Het alternatieve tegenbestuur had een aantal programma-punten. Wij citeren:

1. Wij willen democratisering, daarom zullen wij al onze beslissingen bekend maken, zowel de fijne als de iets onprettige.
2. Wij willen onze school bewoonbaar maken, dus wat huiselijker maken. Kijk naar de patio, dan weet je wat wij bedoelen.
6. Wij willen opheffen van het drankverbod op schoolavonden
8. Wij willen gewoon wat sensatie, spanning en ontspanning tussen de schoolmuren brengen
13. Organiseren van expedities naar 'vreemde' plaatsen.

Wouter Stol

Opheldring De echo van de ego Pandorra's doosje

Een belangrijke periode van de afgelopen tien jaar zijn we opgeschrikt door het onregelmatig verschijnen van Opheldring, onze schoolkrant, soms in een aparte versie, die dan meteen een andere naam kreeg, zoals in de kop van dit verhaaltje vermeld staat.

Dat waren dan de z.g. literaire uitbarstingen, die de auteurs en samenstellers veel vreugde verschaften.

De emoties over opheldring laaiden pas goed op, toen de z.g. flopheldring verscheen en ook het speciale aan de inrichting van de patio gewijde nummer gaf veel aanleiding tot woedeuitbarstingen en schrijfdrift.

Het waren vooral Jan Janssen en Frits Heyting, die overal strovuurtjes met een door hen gewenst resultaat neerlegden. Het bestaan van het blad heeft velen ertoe bewogen om het ook eens te proberen, ondanks alle klaagzangen van de diverse redacties, hoe groot en klein, die soms ook waren. Jos Curfs en Frits Robeerst namen de redactie van voornoemde leraren over, toen die, wellicht moegestreden, maar ook wellicht overtuigd van het definitieve bestaan van de schoolkrant hun activiteiten naar elders verlegden. Het voortbestaan van onze schoolkrant stond echter regelmatig op het spel, zoals het een goede schoolkrant ook betaamt. Toch werd het blad steeds weer nieuw leven ingeblazen, waarbij Dré Kampraath als stimulator beslist genoemd moet worden, al was het slechts een van zijn vele activiteiten.

Het afgelopen jaar hebben vooral leerlingen van de zesde klas hun stempel op het blad gedrukt. Het was voor de samenstellers van dit boek een waar genoegen om al die oude schoolkranten weer eens door te lezen, maar tevens ondoenlijk om daar een echt verantwoorde keuze uit te maken.

Daarom hebben wij de schrijvers en tekenaars uit het heden en verleden gevraagd om een speciale bijdrage te maken voor dit boek. Maar helaas, waar zijn ze gebleven, die spirituele typen van vroeger en waar blijven de huidige leerlingen met hun bijdragen ?

En toch hebben wij enkele bijdragen uit het verleden een plaats gegeven met de hoop, dat in de toekomst dit soort boekwerken veel meer dan nu het geval is en gelukt is worden opgesierd met de creatieve uitspattingen van diegenen, die nu alleen wellicht hun gezicht terugzien op een groepsfoto.

Even schuilen

(uit Opheldring, nr 4, 1975)

Plok, plok, Druppels vallen van de luifel, op mijn vilten hoed. De straatlichten spiegelen in het natte wegdek. Ik zie mezelf in de winkelruiten. Een donkerblauwtje dikke houtje-touwtje jas met daarboven een bleek hoofd. Plats, get, stap stap ik met mijn sandaal in een plas. Ondanks de neonreclame is alles groezelig en grauw. Lekker, zo in mijn warme jas, met de kille vochtige lucht tegen het gezicht. Het water loopt in m'n sokken, een akelig gevoel.

Bats, een koude, ijzeren klap tegen m'n hoofd. Tegen een lantaarnpaal gelopen. Doet flink pijn zeg. Brrr.. loopt er ook nog een koude druppel over m'n rug. Even m'n hoed rechtzetten. Hé, daar is een bioscoopje. De warmte is aanlokkelijk. Naar binnen maar. 'Geef U maar stalles, een ja, Door de deur. Hé, behaaglijk warm.

Het nieuws is al begonnen. Weinig mensen. Hier is mijn plaats. Zachte plucht stoel, zit fijn. Kijk, alweer vliegende schotels gesignaleerd. De weinige bezoekers zitten verspreid, 't zijn voornamelijk paartjes, dicht bij elkaar in het blauwe schijnsel. Voor me zit er een. Zij blond, hij krullen. De film begint: 'De zuster van Frankenstein'. Kruisende vioolmuziek, gespannen paukenslagen, onmenselijke kreten en veel bloed.

Dit alles in de eerste minuten.

De jongen met krullen krijgt belangstelling. 'Als je het eng vindt, knijp dan maar in mijn hand', fluisert hij tegen het meisje. Zij gluurt voorzichtig naar het doek en pakt zijn hand en kruipt tegen hem aan, om z'n aandacht te trekken. Hij schijnt het niet te merken. Na enige tijd gaat zij aan de andere kant van de stoel zitten nukken, houdt zijn hand vast en durft nog steeds maar alleen te gluren. Waarschijnlijk voelt ze zich bedonderd, wenst zich dood. Die wens zal ik dan maar eens vervullen. Hand voor d'r mond, vingers in d'r nek. Drukken. Zo, voorzichtig neerleggen. Wacht, ik breek haar arm af bij de elleboog. Even kracht zetten, nu er af snijden, keurig! Ach, en ik stap maar eens op. Ja, die jongen zit nog steeds geboeid te kijken, alleen haar afgesneden arm vastklemmend.

Kijk. De regen is voorbij. Mijn sokken zijn droog.

Dré Kampfraath

uit: De gniffelende dood

een verhalenbundel

's avonds
lag zij lang wakker
eén been buiten het bed
tenslotte de beslissing
was
moeilijk

maar de werkelijk
is ook niet alles
zodoende

Barbara, mei 1976

Voorzichtig, er gaat iemand
langs het huis
hoor hem gras plattreden
hoor hem in je roerloze zit
voel je polsen nog niet gebonden
verzwaar de muren met
je lichaam
er gaat iemand langs
dit huis

Barbara, september 1976

wat toen voor altijd was
ligt nu als in een schelp
met glazan raampjes
stofvrij maar breekbaar

wat toen voor altijd was
is nog een glimlach waard
heel stil de traptreden waarop
we in ijlere lucht klimmen

glanzend parelmoer
met een witte rand
kan niet verschuiven

verhuizen en verhuizen
is twee

Hella, juli 1979

er zijn weer van die eenzame fietsers op de weg
komend van vroeger tijden
uit het raam van de flat
lijkt het veel duidelijker

ze ploegen over wegbuigende paden
stenen linten onderlangs de lichten
ze kruipen voorwaarts en ook
weer terug
in de schemer branden hun lampen
maar over hoe sterk zij zijn
wordt daarmee niets gezegd

Hella, december 1980

De ballade van het scholliertje

(uit Pandorra' s doosje)

Een spijbelend scholliertje, nog jong en onervaren
liep eens door het woud
de bomen vol met lover
zuchtten, het waaide en het was koud
Het scholliertje, de weg terug vergeten
dwaald' al verder, tot al gauw
een vrouw zijn pad betrad
Misschien wist zij wel waar hij wezen wou.
De vouw streek hem door de haren
en likte hare lippen nat.
Zij dacht aan lang geleden,
toen zij zelv' een knaap bezat.
Onder zon en manen
leefden zij als man en vrouw.
Zij bond hem in heur lange haar,
en kreeg van hare ontucht geen berouw.
Maar de goden, ver boven in het woud
met hunnen alziend' oog
zij konden het niet bevroeden.
Die vrouw, die hun sappen aan het knaapje ontzoog.
Dus, bij het schemeren van weer een zondige dag
werd, in een groot gerecht
de vrouw verdoemd tot in de tijden
totdat z'een knaapje verwennen zou oprecht.
Ons scholliertje nu, werd meegetroond
tot onder gindse grote eik.
Daar verbrak haar mond de ban,
en ons scholliertje werd tot een lijk.

Het lijkje werd alras tot prooi
van ongediert', zich wringelend verheugt.
Terwijl van ver de schoolbel kleppert,
en oproept, de leergierige jeugd.
Snel verdween daar het nieuwe paar,
hoog, naar onvermoede kusten.
Waar zij met haar heupen en heur haar (gelijk de goden eisten)
't knaapje verwent met al haar lusten.
Zijn school is nu al weer begonnen.
De kinders huilden eerst wel bij de plechtigheid,
maar vervielen snel weer in de zonde,
te vergeten, hoe te schrijven de verleden tijd.
En, hoog ontstegen het muffig klaslokaal
daar zweeft nu ons scholliertje met zijn vrouw.
Zijn geluk behoeft geen taal of algebra,
Zijn vrouw schonk met haar mond hem immers eeuw'ge trouw

Moraal:

Hebt Gij, ouder, een weerspannig kind,
ja, laat de ganse school hem koud,
verlos hem uit zijn lijden,
en laat hem wand'len in het woud.

Willard Mans,
Amsterdam, 1977

Epiloog

Ja, dat was het dan. U heeft het boek uit. Hopelijk met net zoveel genoegen als wij er tijd in hebben gestoken. Een woord van dank is op zijn plaats voor de adverteerders, die door hun medewerking ervoor hebben gezorgd, dat de prijs van dit boekwerkje binnen ieders handbereik zou blijven liggen, iets, wat zeker in het begin een eerste zorg was. Zoals gebruikelijk wordt een lustrumcommissie vroegtijdig samengesteld, zijn er afvallers en komt het eigenlijke werk op de schouders van de overblijvers, die soms nog enigszins huiverig zijn voor mogelijke kritiek van de te verwachten deelnemers. Dat zijn wij, de samenstellers niet. Wij vinden, dat wij een eerlijk stuk werk hebben geleverd, met als voornaamste motivatie, dat wij zoiets leuk vinden om te doen.

Met het uittypen hebben ons bijgestaan de vrouw van Theo, dus Henny Wiggelman en onze onvolprezen Liesbeth le Poole van de administratie.

Het volgende lustrumboek zal in 1986 verschijnen, als het Heldring College een hopelijk jeüdige A.O.W.'er zal zijn. Bladerend in lustrumboeken valt ons op, dat er relatief zo weinig in te vinden is, wat leerlingen en oud-leerlingen kunnen presteren op het gebied van schrijven en of tekenen. Ons inziens moeten de secties nederlands en handvaardigheid/tekenen de beschikking hebben over honderden opstellen en werkstukken. Het zou zo aardig, is althans ons idee, als het volgende lustrumboek daar veel meer de nadruk op zou kunnen leggen, zonder de smakelijke verhalen uit het verleden uiteraard te vergeten. In dit boek doen we een bescheiden poging met de ingestuurde gedichtjes en verhalen. Maar hoe meer materiaal, hoe meer keuze en of hoe dikker een boek wordt en ook hoe spannender.

Aldus gedaan te Zetten,

25 juni 1981

Theo Wiggelman
Maarten Foeken

Lijst van docenten aan het Heldring college

Namen	Vak	Aanstelling			Tot		
Dhr. J. van Wely	Directeur	1	-9	-21	1	-9	-52
Mej. O. D. C. Grönland	Duits	1	-9	-21	1	-9	-25
Mej. H. B. C. W. Vermeer	Wiskunde	1	-9	-21	1	-9	-47
Mej. H. M. Drost	Handwerken	1	-9	-21	1	-9	-29
W. C. Posthumus Meyes	Godsdienst	1	-9	-21	1	-9	-22
Mevr. A. Meyer Dambrink	Lich. oef	1	-9	-21	1	-9	-29
Mej. C. J. Hoffman	Tekenen	1	-9	-21	1	-1	-23
Dhr. G. R. J. Bos	Pl. en Dierk	1	-9	-21	1	-9	-23
Mej. M. B. Kikkert	Frans/Engels	1	-9	-21	1	-9	-61
Mej. R. Haspels	Handenarb.	1	-9	-21	1	-9	-26
Dhr. H. A. Oosterlee	Nat./Scheik	1	-9	-22	1	-9	-30
Dhr. W. Coenraad	Godsdienst	1	-9	-22	21	-8	-43
Mej. A. van 't Hooft	Engels	1	-9	-22	1	-1	-35
Mej. E. Westerhof	Handwerken	1	-9	-22	1	-9	-23
Mej. E. J. v. d. Molen	Pl. en Dierk.	1	-1	-23	1	-11	-48
Mej. J. E. M. v. d. Made	Nat./Scheik.	1	-9	-23	1	-9	-26
Mevr. J. H. E. Kost	Concierge	1	-9	-23	1	-9	-24
Mevr. A. Brouwer Pierson	Nat./Scheik.	1	-9	-23	15	-10	-23
Mej. P. Zeper	Tekenen	1	-9	-23	15	-7	-49
Mej. F. E. Steding	Duits	1	-9	-24	1	-7	-59
Dhr. A. Crum	Concierge	1	-9	-24	1	-9	-55
Dhr. H. J. Rijks	Nat./Scheik.	1	-9	-26	1	-1	-30
Dhr. C. Kuiper	Handenarb.	1	-9	-26	1	-9	-34
Mej. P. C. J. Brouwer	Handenarb.	1	-9	-26	1	-1	-28
Mevr. I. J. v. Wijnen de Jonge	Lich. oef.	1	-9	-28	1	-2	-32
Dhr. A. Huisman	Lich. oef.	1	-9	-28	31	-10	-70
Mej. E. Schelts v/Kloosterhuis	Wiskunde	1	-9	-28	?		
Dhr. D. v. Suylen	Nat./Scheik.	1	-1	-30	1	-9	-54
Mej. J. A. W. Dusseldorp	Handwerken	1	-9	-29	1	-2	-30
Dhr. G. Kalsbeek	Gesch. st. inr1	1	-9	-30	1	-6	-38
Mevr. A. Vierstra v. d. Weerd	Handwerken	1	-2	-30	1	-9	-34
Mej. A. Guittard	Frans	1	-10	-31	31	-12	-37
Mej. W. A. P. d. Bruin-Ouboter	Wisk. Nat.	1	-9	-31	1	-9	-32
Mevr. T. F. Aerts-Hofman	Lich. oef	1	-9	-32	1	-9	-39
Mej. H. L. Blok	Handwerken	1	-9	-34	1	-9	-62
Mej. L. T. D. A. Venema	Aardr. kunde	1	-9	-31	1	-8	-34
Dhr. D. Lampe	Lich. oef	1	-9	-39	1	-9	-40

Mej. J. H. Bergmeyer	Lich. oef	1	-9	-39	1	-2	-44
Dhr. J. Baljon	Godsdienst	1	-9	-42	5	-9	-44
Mej. A. E. Nierstrasz	Ned. Geschiedl	1	-9	-43	1	-8	-44
Mej. A. M. Hoft	Lich. oef.	16	-11	-43	30	-9	-46
Dhr. G. Hein	Nat./Scheik	16	-4	-44	?		
Dhr. G. Franssen	Boekhouden	1	-9	-47	1	-9	-55
Dhr. J. C. Koppert	Godsdienst	1	-9	-47	1	-9	-49
Dhr. J. Dekker	Nederlands	1	-9	-47	1	-9	-56
Dhr. H. J. Willemsen	Boekhouden	1	-9	-48	1	-8	-68
Dhr. A. J. P. Oort	Pl. en Dierk.	1	-11	-48	1	-9	-49
Dhr. F. J. Risselada	Biologie	1	-9	-49	1	-9	-54
Dhr. Chr. le Roy	Tekenen	1	-9	-49	1	-9	-51
Dhr. J. C. Kooyman	Lich. oef.	1	-10	-49	1	-9	-50
Mej. J. D. Huiskamp	Duits	1	-9	-50	1	-9	-51
Dhr. de Vreede	Godsdienst	1	-6	-50	16	-2	-55
Dhr. J. C. van Dorssen	Directeur	1	-4	-53	1	-9	-56
Dhr. H. Nannen	Frans	17	-1	-55	1	-9	-55
Dhr. B. J. Brugman	Tekenen	1	-9	-51	1	-3	-58
Mej. A. A. Dieperink	Engels	17	-1	-55	?		
Dhr. A. J. Valkeman	Nat. kunde	1	-9	-54	1	-9	-55
Mej. M. J. Bekker	Biologie	1	-9	-54	1	-11	-56
Dhr. Th. A. de Vries	Muziek	1	-9	-54	13	-7	-59
Dhr. B. v. Doorn	Nederlands	1	-3	-55	1	-9	-56
Dhr. J. v. d. Werff	Godsdienst	16	-2	-55	1	-12	-56
Dhr. M. F. Angelino	Nat./Wisk.	1	-9	-55	1	-9	-60
Dhr. G. Vos	Staatsinr.	1	-9	-55	?		
Dhr. B. M. Haagsma	Geschiedenis	1	-9	-55	31	-8	-56
Mej. S. J. V. Oudkerk	Aardr. kunde	1	-9	-55	1	-9	-56
Dhr. V. E. Schaefer	Godsdienst	1	-12	-55	1	-5	-62
Dhr. H. O. Th. Finkensieper	Biologie	1	-11	-56	1	-9	-57
Dhr. A. A. van Bommel	Directeur	1	-9	-56	1	-9	-63
Dhr. W. F. Schols	Wiskunde	1	-9	-56	1	-8	-70
Dhr. P. H. Bikker	Nat./Scheik	1	-9	-58	1	-10	-68
Dhr. L. Boen	Engels	1	-9	-58	31	-8	-61
Mevr. N. v. d. Broek de Jong	Nederlands	1	-9	-58	31	-8	-64
Dhr. A. van Boheemen	Lich. oef	1	-9	-58	1	-8	-74
Dhr. W. F. van Kralingen	Frans	1	-9	-59	31	-7	-67
Dhr. C. D. Noppen	Aardr. kunde	1	-9	-59	31	-8	-61
Dhr. R. Bootsman	Engels	1	-9	-60	31	-8	-61
Dhr. C. van Dullemen	Amanuensis	16	-9	-60	16	-9	-61
Dhr. P. Geurtsen	Engels/Frans	1	-9	-60	31	-8	-62

Mej.E.de Jong	Handwerken	1 -9 -60	1 -9 -62	Mej.T.W.de Roos	Engels	1 -9 -64	31-7 -67
Dhr.G.de Wit	Tekenen	1 -9 -60	1 -9 -62	Dhr.W.H.Berkhemer	Voordrachtsk.	1 -9 -64	?
Dhr.C.A.Rutgers	Geschiedenis	1 -9 -60	1 -8 -71	Dhr.J.H.M.Bronnenberg	Frans	1 -3 -65	31-7 -65
Dhr.G.Menken	Muziek	1 -1 -60	31-7 -68	Dhr.H.J.N.Hermans	Frans	1 -9 -65	15-8 -66
Dhr.H.L.de Beaufort	Biologie	1 -1 -60	1 -8 -80	Dhr.T.M.Koene	Nat/Scheik.	1 -9 -65	1 -2 -67
Dhr.B.Theunissen	Wiskunde	1 -4 -60	1 -1 -61	Mej.B.Lugard	Tekenen	16-9 -65	15-8 -66
Dhr.J.van de Peppel	Concierge	1 -9 -60	1 -3 -73	Dhr.E.Felder	Tekenen	1 -9 -65	1 -8 -70
Dhr.P.Karsten	Duits	14-1 -61	31-8 -65	Dhr.A.J.Weijenberg	Duits	1 -9 -65	1 -8 -71
Dhr.S.P.Hofstra	Frans	1 -9 -61	1 -9 -63	Dhr.W.Th.van Deventer	Scheikunde	16-8 -66	15-8 -67
Dhr.G.W.Punt	Frans	1 -9 -61	1 -9 -63	Dhr.L.C.Linders	Frans	16-8 -66	31-7 -68
Dhr.D.H.J.v.d.Werf	Tekenen	25-9 -61	1 -9 -62	Dhr.J.Mul	Tekenen	16-8 -66	17-8 -69
Mej.A.C.Boerwinkel	Nederlands	17-1 -62	1 -9 -63	Dhr.J.Streefland	Handelsw.	16-8 -66	30-6 -68
Dhr.C.van Leeuwen	Godsdienst	1 -5 -62	14-7 -62	Dhr.J.A.L.I.Walters	Scheikunde	16-8 -66	1 -8 -70
Dhr.R.Polman	Duits	1 -9 -62	31-12-68	Dhr.B.Moolenbeek	Nat/scheik.	16-8 -66	1 -8 -71
Mevr.R.Polman-Geurts	Handwerken	1 -9 -62	31-12-68	Mevr.E.M.Wiertz-Boudewijn	Nederlands	29-8 -66	1 -8 -76
Dhr.K.Rinzema	Boekhouden	1 -9 -62	1 -9 -63	Dhr.H.J.Hemmes	Tekenen	1 -8 -67	1 -8 -75
Mej.H.C.van Thiel	Engels	1 -9 -62	1 -9 -63	Dhr.W.Krul	Frans	1 -8 -67	1 -4 -81
Mej.M.V.Voorhoeve	Staatsinr.	1 -9 -62	15-8 -66	Dhr.E.Huygen	Wis/nat.k.	11-4 -68	21-9 -68
Dhr.W.Zweers	Handenarb.	1 -9 -62	1 -9 -63	Dhr.A.J.Bouman	Voordrachtsk.	1 -8 -68	31-7 -69
Dhr.W.B.A.Smits	Godsdienst	1 -9 -62	1 -8 -72	Dhr.W.H.M.Booms	Duits	5 -9 -68	17-3 -69
Mevr.M.v.Dulmen Krumpelman	Tekenen	24-9 -62	1 11 -63	Mevr.P.M.Moot-Craven	Engels	1 -8 -68	31-7 -69
Mej.M.E.Boysen	Frans	15-10-62	1 -9 -63	Dhr.A.W.Mans	Scheikunde	1 -8 -68	1 -8 -70
Dhr.P.'t Hart	Handelsw.	1 -1 -63	15-8 -66	Dhr.D.van de Veen	Scheikunde	6 -9 -68	1 -8 -70
Dhr.L.v.d.Berg	Geschiedenis	1 -9 -63	31-8 -64	Dhr.C.de Haas	Staatsinr.	1 -8 -68	1 -8 -70
Dhr.J.G.Breekveld	Duits	1 -9 -63	31-8 -64	Dhr.J.van Goinga	Frans	1 -8 -68	1 -8 -71
Dhr.R.R.Brouwer	Aardrijksk.	1 -9 -63	31-8 -64	Mej.G.J.Sprey	Lich.oef.	1 -9 -68	1 -8 -73
Dhr.T.Buwalda	Aardrijksk.	1 -9 -63	1 -1 -64	Dhr.J.J.van Lienden	Adm.strateur	15-1 -68	1 -1 -80
Dhr.S.Dijkman	Handelswet.	1 -9 -63	1 -12-63	Mevr.B.Potter-Dam	Engels	18-3 -69	1 -8 -70
Dhr.K.Feringa	Frans	1 -9 -63	31-8 -65	Mevr.J.H.Meyering-Bokhorst	Wiskunde	1 -8 -69	1 -8 -73
Dhr.J.Hiensch	Duits	1 -9 -63	1 -9 -64	Mevr.G.C.van Schaik-Sligman	Handwerken	1 -1 -69	1 -8 -72
Dhr.J.J.Lomwel	Engels	1 -9 -63	1 -9 -64	Mej.C.Bos	Engels	1 -8 -69	1 -8 -72
Dhr.J.T.Manneke	Tekenen	1 -9 -63	31-8 -65	Dhr.F.'t Hoen	Biologie	1 -8 -70	1 -8 -71
Mevr.M.de Rooy v.d.Spek	Nederlands	1 -9 -63	31-8 -65	Dhr.H.J.M.A.Hooymans	Aardr.k.	1 -8 -70	1 -8 -71
Dhr.R.Visser	Nederlands	1 -9 -63	1 -9 -64	Mevr.S.M.de Boer v.Bree	Duits	1 -8 -70	1 -8 -72
Mej.H.M.T.Theunissen	Geschiedenis	9 -11-63	1 -4 -64	Dhr.E.H.van Dorsten	Nederlands	1 -8 -70	1 -8 -80
Dhr.C.A.Suiker	Directeur	1 -9 -63	1 -9 -70	Mevr.A.M.v.Dorsten-Holl	Frans	1 -8 -70	1 -8 -77
Dhr.H.J.Koeman	Kunstg/Handv	1 -9 -63	1 -8 -73	Dhr.H.C.Hubers	Muziek	1 -8 -70	1 -8 -71
Mevr.H.L.Knoop Janssen	Adm.stratie	21-1 -63	1 -2 -79	Dhr.J.J.v.Lienden	Godsdienst	1 -1 -70	1 -8 -72
Dhr.R.T.I.de Vreeze	Frans	1 -1 -64	31-7 -64	Dhr.L.C.Rietveld	Godsdienst	1 -8 -70	1 -8 -74
Dhr.A.G.C.M.Musterd	Geschiedenis	1 -4 -64	31-7 -64	Mevr.A.van Woerden-Cohen	Staatsinr.	1 -8 -70	1 -8 -73
Dhr.J.H.Essers	Frans	1-12 -64	1 -3 -65	Dhr.P.L.Meijerink	Muziek	1 -8 -71	1 -5 -72
Mej.M.E.Jacobsen-Jensen	Frans	1 -9 -64	1-12 -64	Dhr.P.A.H.A.Peters	Muziek	1 -8 -71	1 -8 -72

Dhr. J. A. Voogt	Geschiedenis	1 -8 -71	1 -8 -75
Mevr. L. Roepke-Viets	Engels	1 -10-71	1 -8 -72
Dhr. L. Hacquebord	Aardrijksk.	1 -10-71	1 -11-76
Mej. H. T. Brenninkmeyer	Frans	1 -4 -72	1 -8 -74
Dhr. J. Fransen	Wiskunde	1 -8 -72	1 -8 -78
Mevr. J. M. C. Wilkens v. Pooijen	Aardr.k.	1 -8 -72	1 -8 -77
Dhr. P. Cammeraat	Godsdienst	1 -8 -72	1 -8 -73
Dhr. J. H. M. Curfs	Engels	1 -8 -72	1 -8 -77
Dhr. W. G. Geurts	Tekenen	1 -8 -72	1 -8 -73
Dhr. A. de Leeuw	Godsdienst	1 -8 -72	1 -8 -74
Mevr. D. C. Molenaar-Scheffers	Handv.	1 -8 -72	1 -8 -73
Dhr. T. R. A. van Veen	Ecomonie	1 -8 -72	1 -8 -73
Mevr. C. M. A. Visser-Keur	Nederlands	1 -8 -72	1 -8 -75
Dhr. J. F. Brattinga	Godsdienst	1 -8 -73	1 -8 -80
Dhr. H. S. Haanstra	Maatsch. leer	1 -8 -73	1 -8 -74
Dhr. J. H. Kessels	Duits	1 -8 -73	1 -8 -74
Dhr. J. J. Klein	Wiskunde	1 -8 -73	1 -8 -74
Dhr. J. Kooy	Tekenen	1 -8 -73	1 -8 -75
Dhr. F. P. Schure	Natuurkunde	1 -8 -73	1 -8 -80
Dhr. A. J. J. Wilbrink	Frans	1 -8 -74	1 -8 -75
Dhr. L. G. C. Houben	Scheikunde	1 -8 -74	1 -8 -79
Mevr. I. M. Regterschot- Langebeckman	Lich.oef.	1 -8 -74	14-9 -80
Dhr. J. C. H. G. M. Strik	Aardr.k.	1 -8 -74	1 -8 -75
Dhr. D. E. Wentink	Gods/Maatsch	1 -8 -74	1 -12-80
Dhr. F. C. A. Wille	Amanuensis	1 -8 -74	1 -12-75
Dhr. W. H. J. Derks	Aardr.k.	15-11-76	1 -8 -78
Mej. A. van Gunst	Biologie	1 -8 -77	1 -8 -78
Mevr. A. E. M. G. Hemminga- van der Kaay	Frans	1 -8 -77	1 -8 -79
Mevr. M. A. C. J. v. d. Weerd-Damen	Geschiedenis	1 -8 -77	1 -8 -78
Dhr. G. Noltes	Econ.wetens.	1 -9 -79	1 -3 -80
Dhr. C. M. van den Berg	Rector	1 -10-70	
Dhr. J. Lubbers	Conrector	1 -10-58	
Dhr. L. van Donk	Conrector	1 -9 -57	
Dhr. C. E. van Ginkel	Decaan	1 -1 -61	
Dhr. J. M. Arends	Decaan	1 -1 -64	
Dhr. R. Kwadijk	Engels	1 -9 -61	
Dhr. S. van Bleek	Tech.ond.ass	1 -11-61	
Dhr. W. Nijland	Geschiedenis	1 -9 -62	1 -9 -63
		1 -8 -72	

Dhr. M. J. v. Rijnsbergen	Ned/Gesch.	1 -9 -64	
Dhr. L. Andrea	Econ/Aardr.k	1 -8 -67	
Dhr. F. A. Overhand	Handelswet.	1 -8 -68	
Dhr. J. J. Krabman	Natuurkunde	1 -11-68	
Dhr. J. A. C. Janssen	Duits	18-3 -69	
Dhr. F. W. M. Robeerst	Nederlands	1 -8 -69	
Dhr. Th. Wiggelman	Tech.ond.ass	1 -8 -69	
Dhr. J. F. Heyting	Scheikunde	1 -8 -70	
Dhr. F. N. A. van den Berg	Concierge	28-6 -71	
Dhr. J. J. Betrams	Engels	1 -8 -72	
Dhr. J. P. Bobbink	Lich.oef.	1 -8 -70	
Dhr. G. J. de Boer	Duits	1 -8 -72	
Dhr. M. J. W. Foeken	Biologie	1 -8 -72	
Dhr. H. A. Janssen	H.Concierge	1 -3 -73	
Dhr. G. H. v. Holland	Concierge	1 -6 -73	
Dhr. M. A. Boelsma	Engels	1 -8 -73	
Dhr. W. de Geus	Handv.	1 -8 -73	
Dhr. G. J. Kleinrensink	Nederlands	1 -8 -73	
Dhr. A. de Groot	Wiskunde	1 -8 -74	
Mevr. J. Verschuur-Ottow	Duits	1 -8 -74	
Mevr. M. B. G. van Boetzelaer- van Kemenade	Frans	1 -8 -75	
Mevr. M. T. A. Bögeman	Biologie	1 -8 -75	
Dhr. H. A. L. C. Dielen	Nederlands	1 -8 -75	
Mevr. G. E. v. Eck v. d. Berg	Lich.oef.	1 -8 -75	
Mevr. L. Nijhuis-Thomas	Tekenen	1 -8 -75	
Dhr. A. Tijssen	Amanuensis	1 -12-75	
Dhr. J. Ch. van Wesemaal	Lich.oef.	1 -8 -76	
Dhr. S. A. Bil	Aardr.k.	1 -11-76	
Dhr. P. H. Boekwijt	Handv.	1 -8 -77	
Dhr. K. W. Brouwer	Wiskunde	1 -8 -77	
Dhr. M. Euser	Aardr.k.	1 -8 -77	
Dhr. R. Jansen	Muziek	1 -8 -77	
Dhr. J. Th. Swoboda	Engels	1 -8 -77	
Mevr. J. A. ten Wolde-Brouwer	Nederlands	1 -8 -77	
Mevr. E. P. C. M. le. Poole- van Mierlo	Adm.stratie	28-3 -78	
Dhr. J. W. H. Lutke-Schipholt	Godsdienst	1 -8 -78	
Dhr. R. Strik	Geschiedenis	1 -8 -78	
Mevr. I. J. H. I. J. Visscher- van Leeuwen	Biologie	1 -8 -78	
Dhr. R. P. J. v. d. Voort v. d. Kleij	Wiskunde	1 -8 -78	

Mevr.M.S.Cappon de Bree	Adm.stratie	1	-2	-79
Dhr.P.M.K.B.van Hoof	Scheikunde	1	-8	-79
Dhr.J.Th.J.I.N.Janssen	Ecomonie	1	-8	-79
Dhr.A.M.J.Mars	Tekenen	1	-8	-79
Mevr.M.Taanman de Rijk	Frans	1	-8	-79
Dhr.J.C.N.J.van Nierop	Ecomonie	12-3	-80	
Dhr.H.W.J.Fonteyn	Adm.strateur	1	-6	-80
Dhr.D.v.d.Plas	Godsdienst	1	-8	-80
Dhr.D.P.Tempelaars	Natuurkunde	1	-8	-80
Dhr.S.A.M.Verwiel	Nederlands	1	-8	-80
Mej.J.F.M.Ockhuizen	Maatsch.leer	5	-1	-81
Dhr.K.F.G.Roovers	Godsdienst	9	-1	-81



**Drukkerij Veenman
Wageningen**

*'Geweldig... wat een drukwerk maken ze daar
bij Veenman!'*

Wist u dat ook?

Bel maar 08370-19045, of kom maar L. J. Costerweg 43
of stuur maar naar postbus 7

BOEKHANDEL B.O.S.

levert niet alleen studieboeken!

- * uitgebreide algemene boekhandel met een assortiment van ongeveer 15.000 titels
- * zeer snelle levertijd wat betreft bestellingen
- * ruimgesorteerde afdeling kantoorboekhandel
- * levering schrijf- en rekenmachines, bureaustoelen, kantoormeubels etc.
- * ook voor al uw drukwerk: privé en zakelijk
- * stempels, naamplaten, bindwerk van boeken
- * wij verzorgen al uw advertenties in regionale en landelijke dagbladen en tijdschriften

BOEK- EN KANTOORBOEKHANDEL

B.O.S.



Hoofdstraat 19
6671 CB Zetten – Tel. 08880-1360

Er zijn mensen die ons een bespaarbank noemen...

In zekere zin is dat ook wel zo. Zeker als het gaat om voorzichtig met uw spaargeld omgaan of zuinig zijn met uw geld als het gaat om de hypotheek, verzekering of persoonlijke lening.



De Nutsspaarbank is een stichting zonder winst-oogmerk en dat zegt al voldoende dachten wij. Het rendement komt ten goede aan onze cliënten aan onze dienstverlening en indirect aan tal van maatschappelijke activiteiten in uw eigen woongebied. Wij vertellen u er graag meer over.



NUTSSPAARBANK

Wageningen, Veenendaal, Rhenen, Amerongen, Oosterbeek, Heesum, Wijk bij Duurstede, Renkum, Doorwerth, Heteren, Zetten en Dodewaard.

AUTOBEDRIJF

WALRAVEN

Dorpsstraat 6, Opheusden. Telefoon 08887-1223.

RENAULT-DEALER VOOR MIDDEN-BETUWE

VERKOOP - ONDERHOUD - REPARATIE - FINANCIERING

Enkele Renaults uit voorraad leverbaar

P. FRENTZ - Herveld

TRANSPORTBEDRIJF EN GRONDVERZET
HANDEL IN ZAND, GRIND, GROND EN PUIN
SCHOOLSTRAAT 4
HERVELD
TEL: 08880-1772



VOOR AL UW;

- Nieuwbouw en verbouwing
- Houten kozijnen en aluminium puien enz
- Doe het zelf
- o.a. dubbelglas, dak- en muurisolatie
- Sloophout
- o.a. ijzerbalken vloerplanken regels enz.



w.m. van baal andelst b.v.

aannemersbedrijf

Industrieweg 25 - Postbus 7 - 6673 ZG
Andelst - Tel. 08880-2231

SKOL

Met goud bekroond



van Stralen's Groothandel

De Meyburg 1 Andelst

De Rabobank
"Midden- Betuwe"
feliciteert het
Heldring College
met haar 60-jarig
jubileum



Rabobank 

sociaal cultureel centrum



't CROMHOUT

zalen beschikbaar
voor 20 tot 350 personen

Schweizerpark 2 Zetten
tel.08880-4046

 **VOS**

schildersbedrijf c.v.

Werkplaats en kantoor:
Industrieweg – ANDELST – telefoon 08880 - 2605 - 2383

 **VOS**



elektrotechnisch
bedrijf

Peters van Ton

Dodewaard telefoon 08885-1214

Landelijk erkend installateur
Eigen servicewerkplaats
Ook voor K.T.V.